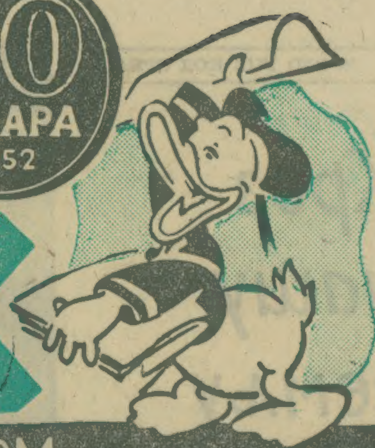
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК



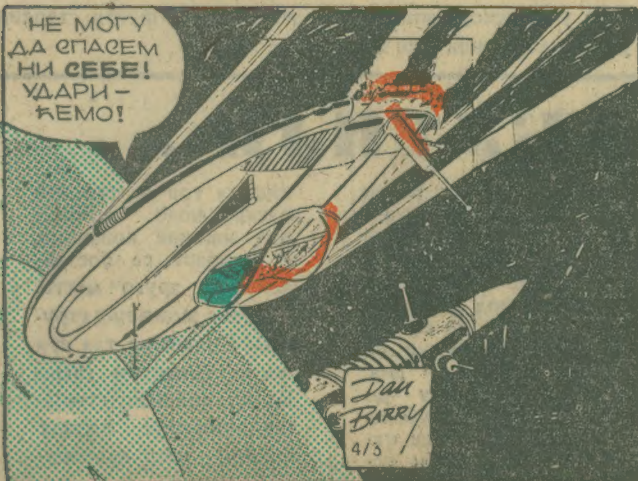
Година XXVI
Број 723
6. новембар 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan Barry

ФЛАШ ГОРДОН

















У ОВОМ БРОЈУ:

КРОЗ ВЕКОВЕ

Пре 100 година

Листови и часописи који су пре равно једног века обавештавали наше дедове и прадедове о збивањима у свету, донели су у новембру 1865. године, између осталих вести, и ове које смо изабрали за наше читаоце:

ВАШИНГТОН. Сенатор Сомер одржао је говор у коме је рекао да ропство у земљи још постоји и да ће оно бити уништено тек онда „кад амерички црнци буду постављени на равну ногу с белцима".

ПАРИЗ. Из извештаја поднетог недавно Медицинској академији види се да се откако је спиритизам ушао у моду број умних обољења повећао за двадесет један процент.

КИЈЕВ. На овдашњем универзитету у прошлој години било је 519 студената. Од тога броја на историјско-филолошком факултету била су 42 студента, на физичко-математичком 132, на правном 209, на медицинском 136. Титулом лекара медицински факултет удостојио је 24 студента. На осталим факултетима дипломирало је 19 студената.

ЊУЈОРК. Младе девојке у Њујорку, као и у другим градовима, за



веле су моду да носе у џепу револвер са шест метака. Становници Чикага намеравају да скупе потписе за петицију коју ће поднети властима са захтевом да се забрани ова опасна мода.

МАДРИД. Према статистичким подацима, од 15.658.586 становника Пиринејског полуострва 11.828.523 не умеју ни да читају ни да пишу.

ПАРИЗ. Војне снаге Француске састоје се од 400.000 људи не рачунајући ту 20.000 жандарма париске националне гарде и дворске стражаре.

МОСКВА. На железничкој прузи између Москве и Петрограда први пут се уводе кола за спавање.

ВРЕЛО УНЕ КОД СРБА



Кроз нашу земљу

КРАШКА ВРЕЛА

ЈУГОСЛАВИЈА је позната као „класична земља краса" (или карста). Укупна површина крашких терена износи 72.470 км² односно 28,43 одсто целокупне њене територије. Поред типичних облика рељефа (шкрапе, вртаче, јаме, увале, поља и др.) једну од особености краса чине и његове хидрографске одлике. Иако лежи у подручју које је падавинама најбогатије, наш динарски крас се одликује сиромаштвом површинских вода. Често километрима нема никаквог водотока, јер готово сва количина падавина понире кроз пукотине у кречњацима и доломитима и одлази дубоко у подземље. Тамо се она сакупља и системом пукотина и подземних канала избија на површину по дну дубоких долина, по ободу поља или из пећина. Такви извори су познати под именом крашких врела. Одликују се већом издашношћу, тако да одмах, од самих извора, почињу знатније реке. У такве изворе спадају врела: Љубљанице, Купе, Уне, Басташице (притоке Унца), Босне, Гацке, Цетине, тако настају и Пивско око, Буна, ливањска Бистрица и др. Водом најбогатије крашко врело у нашој земљи је Љута у Боки Которској. После обилних киша из њега истиче око 170 м³ воде у секунди (сматра се да му је максимална издашност око 300 м³/сек). — На слици: врело Уне — вода избија из дубоке вртаче, претворене у језерце и после десетак метара руши се низ први унски слап. Изнад врела се издиже готово вертикална стена (облук) висока око 20 метара.

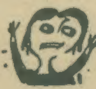


ЈОШ ЈЕДАН РЕКОРД

Сарадник сиднејске радиостанице Фред Дарбин поставио је рекорд у једној досад непознатој „спортској дисциплини". На недавно одржаном такмичењу он је непрекидно 41 час прао зубе. За то време истрошио је 11 четкица за зубе.



АНЕГДОТЕ



БЕСМРТНОСТ

Биолог Ернс Хекел дознавши да његов колега Јохан Хале верује у бесмртност душе, узбуђено му се обратио:

— Како, зар ви, астроном, можете да верујете у нешто слично?

Хале му је одговорио:

— Не верујем ја у своју бесмртност, већ у вашу!

БАСНОПИСАЦ И МРАВИ

Француски књижевник Лафонтен, чувен у читавом свету по својим баснама, необично је волео природу и могао је сатима да проучава инсекте у шуми или на ливади. Једном, кад је закаснио на ручак овако је покушао да се оправда:

— Управо долазим са погреба једног мрава. Ишао сам за погребном поворком све до гробља, а затим сам ожалошћене сроднике отпратио до куће.

ИМЕЊАЦИ

Чувени пијаниста Артур Рубинштајн и банкар Михаил Рубинштајн живели су једно време у Паризу у истом блоку. Често се догађало да писма и телеграми упућени једном буду испоручени другом Рубинштајну. Једног дана Михаил је дошао Артуру с гомилом телеграма. Пружајући му их рече:

— Ово је ваше. И молим вас да пођете са мном и да објасните мојој жени да су Лујза из Беча, Илза из Прага, Маргита из Будимпеште и тако даље, ваше познанице а не моје.

— Радо ћу вам помоћи — одговори Артур — ако ми нешто учините. Реците мојој жени да су ових пет милиона лира у Римској банци и ова два милиона фунти стерлинга у Енглеској банци ваш новац, а не мој.

ТАКО ЈЕ У ЈАКУТИЈИ...

Јакутија је једна од најхладнијих области Совјетског Савеза. У граду Мирни, где се налази рудник дијаманата просечна температура износи 51 степен а у најхладнијим данима темепература пада и до 61 степен. Земља је онда тврда као стена. Копање је немогућно без претходног отапања. Ранији поступак захтевао је велики утрошак радне снаге и био је веома скуп. Данас рад упрошћава сунчана топлота која може да се користи захваљујући томе што је Јакутија по броју сунчаних дана богатија од Крима, бањског лечилишта на југу земље. Од алуминијумских цеви и пластичних фолија сагради се ониски затворен простор налик на баштованске стакларе. Сунчеви зраци продиру кроз провидне фолије и загревају ваздух испод њих; пошто топлота ни са које стране не може да избије напоље она продире у земљу до четири метра дубине. То је двапут више него под природним условима лети. На деоницама где је тле већ раскрављено почињу рад машине копачице, а стакларе се постављају на друго место.

Према мишљењу стручњака отапање тла сунчевом топлотом свешће на половину трајање земљаних радова на овом увек замрзнутом тлу.

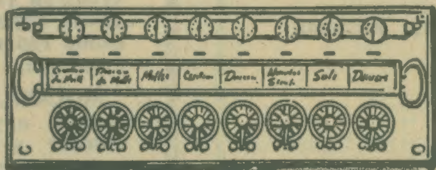
Ripley's — Веровали или не!



Римски император
ХАДРИЈАН (76 – 138)
МОГАО ЈЕ ИСТОВРЕМЕНО ДА ПИШЕ, ДИКТИРА И ВОДИ РАЗГОВОР. ОН ЈЕ ЗНАО ИМЕ, ЧИН, ГОДИНЕ И ПРЕБИВАЛИШТЕ СВАКОГ ЗАРОБЉЕНИКА У ЧИТАВОМ ЦАРСТВУ

ПРВА МАШИНА ЗА РАЧУНАЊЕ

ЧУВЕНИ ФРАНЦУСКИ МАТЕМАТИЧАР БЛЕЗ ПАСКАЛ ИМАО ЈЕ 19 ГОДИНА КАДА ЈЕ, РАДЕЋИ КАО КЊИГОВОЂА, ИЗУМЕО МАШИНУ ЗА РАЧУНАЊЕ (1642)





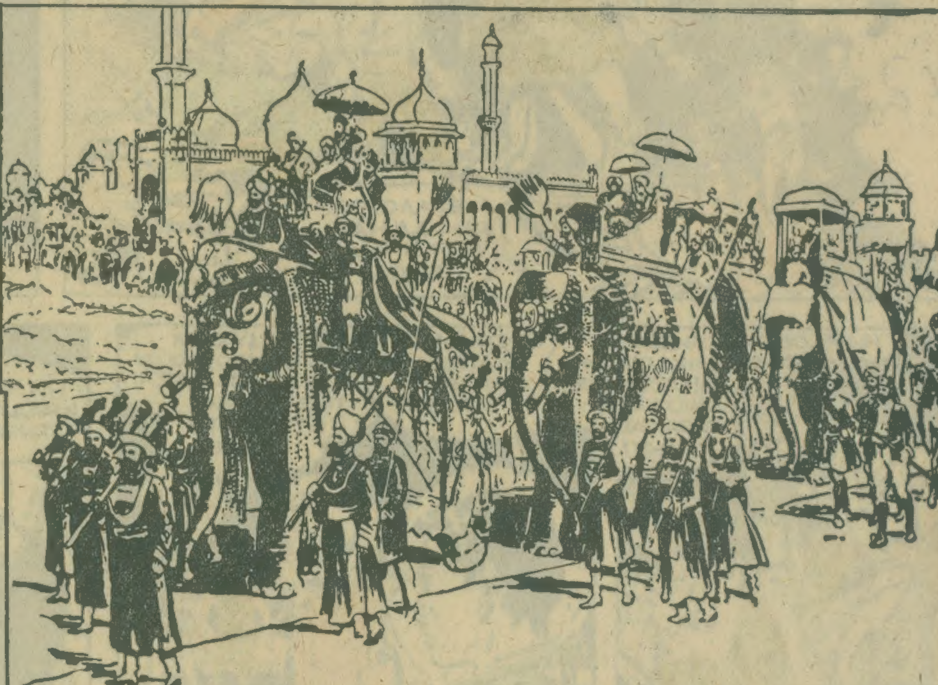
Риба са оковратником

ПАСТРМКА КОЈУ ЈЕ ВИРЏИЛ ФРАНЧЕСКИ УПЕЦАО У РЕЦИ ИЛ (КАЛИФОРНИЈА) ИМАЛА ЈЕ ИЗА ГЛАВЕ ЦРВЕНУ ГУМЕНУ ТРАКУ УРАСЛУ У ШКРГЕ



ХРАМ КАШЉА

У РИМУ ПОСТОЈЕ РУШЕВИНЕ ХРАМА ЗА КОЈИ СЕ НЕКАД ВЕРОВАЛО ДА СВАКОГА КО У ЊЕМУ ПРОВЕДЕ ЦЕЛУ ЈЕДНУ НОЋ МОЖЕ ДА ИЗЛЕЧИ ОД КАШЉА



ИЗЛАЗАК ИЗ ГРАДА ОСУЂЕНОГ НА СМРТ

ВЛАДАР МОХАМЕД ТАУГХЛАК НАРЕДИО ЈЕ ДА СВИ СТАНОВНИЦИ НАПУСТЕ ДЕЛХИ, ДАНАШЊИ ГЛАВНИ ГРАД ИНДИЈЕ, И ТО САМО ЗБОГ ТОГА ШТО МУ ЈЕ ИЗ ЊЕГА НЕКО УПУТИО ЈЕДНУ АНОНИМНУ ЖАЛБУ.

60.000 ЉУДИ, ЖЕНА И ДЕЦЕ МОРАЛИ СУ ПЕШИЦЕ ДА ПРЕВАЛЕ 1.000 КИЛОМЕТАРА ДО НОВЕ ПРЕСТОНИЦЕ ДАУЛАТАБАДА.

ЗА ВРЕМЕ МАРША, КОЈИ ЈЕ ТРАЈАО 40 ДАНА СТОТИНЕ ЊИХ УМРЛО ЈЕ ОД ГЛАДИ И УМОРА (1339)



Златан врч

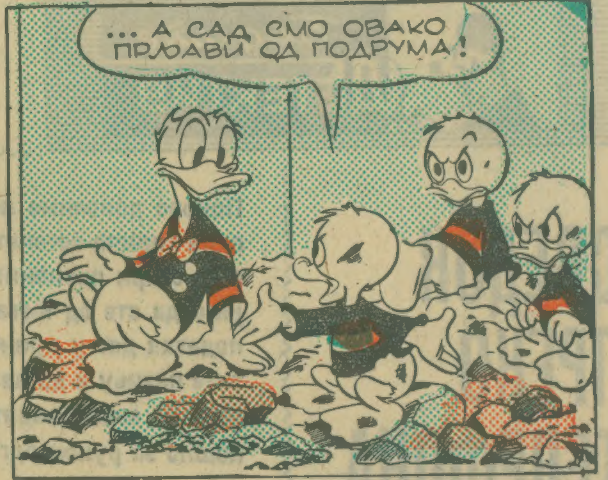
У МАНАСТИРУ СВ. МОРИСА ОД ОГИНА У ШВАЈЦАРСКОЈ НАЧИЊЕН ЈЕ ОД СКИПТРА ЈЕДНОГ ХУНСКОГ ВОЈСКОВОЂЕ КОГА ЈЕ УБИО КАРЛО ВЕЛИКИ

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК





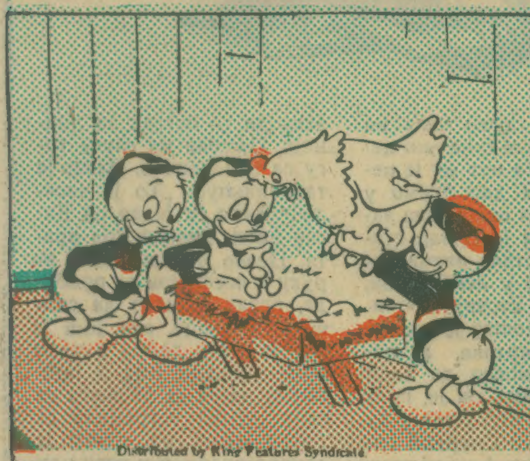


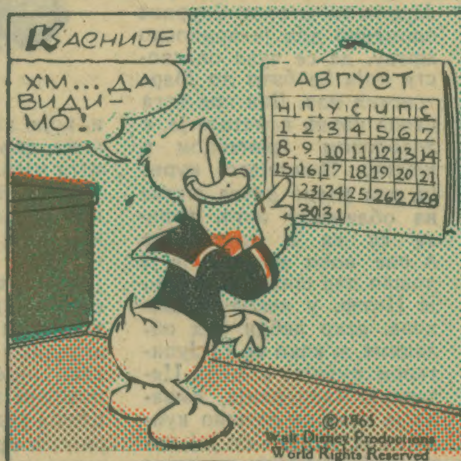




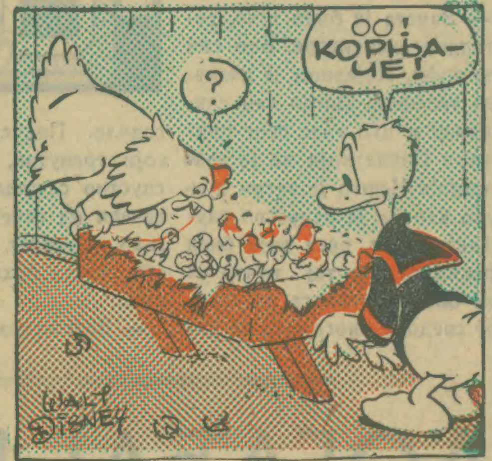












СПОРТ

СРЕДСТВО ПРОТИВ ГЛАВОБОЉЕ

Грчке легенде и митови причају нам и о спорту који данас познајемо као — бокс. Заштитник уметности Аполон „нокаутирао" је једном бога рата Ареса, каже нам једна стара грчка легенда. Што се, пак, тиче такмичења у песничењу између обичних смртника прву слику о сусрету боксера дао нам је полулегендарни Хомер у поеми „Илијада".

На средину игралишта изишли су борци.

Подигли су одмах један на другог снажне руке.

Сударили су се и у брзим замасима њихове руке су се сплеле.

Већ тада су борци имали на рукама „рукавице": песнице су обавијали меким кожним ременовима који су донекле штитили лице противника од тешких повреда. Касније су, међутим, борци почели да употребљавају тврдо ремење — да би нанети ударци били што јачи. Најзад је боксерско ремење добило нарочиту металну „дугмад", такозване „мраве". Такву једну победничку боксерску рукавицу о-



кружену с две палмове гранчице приказује нам стари метални новчић града Смирне.

Судије на такмичењима у песничењу забрањивали су борцима да један другог обухватају рукама, да подмећу ногу, али су дозвољавали борцу да даље удара свог противника палог на земљу ако овај не признаје да је побеђен. Рачунали су се и оцењивали само ударци задати у главу при чему су награђивали оног победника који је, спретно измичући, излазио из борбе без тежих озледа.

Повреде, нарочито оне нанете „мравима", често су биле веома тешке и поред нарочитих калпака и завоја који су покривали главу и уши. Тако се, на пример, и у епиграму упућеном неком Стратофону, говори:

„Када се краљ Одисеј вратио кући после дугог странствовања, пас-чувар куће препознао је свог господара. Тебе после свега четворочасовне борбе неће познати не само пси, но ни твоји суграђани. И ако се погледаш у огледалу, и сам ћеш рећи: „Заиста, ово није Стратофон".

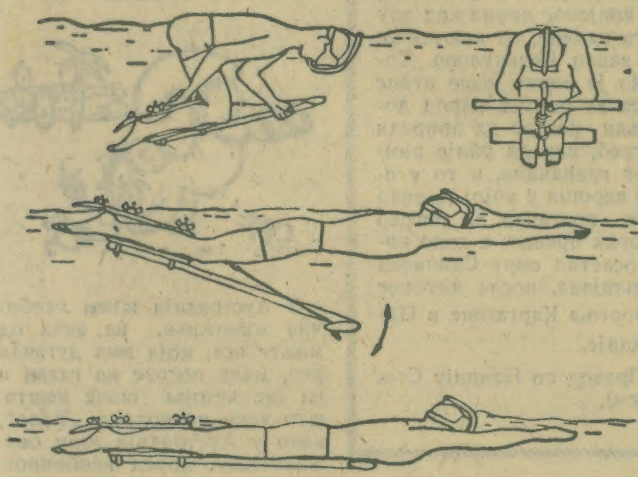
Речима овог епиграма можемо поверовати. Познати старогрчки атлета Теаган, који је у свом животу однео око 1400 победа, био је због јачине свог ударца прозван Херкуловим сином. Теаган је разбијао песницама не само дрво већ, како су тврдили његови савременици, и камење.

Код Грка није постојала класификација спортиста према тежини, а ни борба на рунде. Свако такмичење трајало је све док један од противника не би посустао и не би у знак свог пораза подигао руку.

Вешти уметници — сликари на вазама украшавали су наградне амфоре — пехаре сценама из такмичења у песничењу. На једној вази из 6. века пре наше ере, коју, су археолози нашли у једној могили на Кубању (ваза је доспела тамо из грчко-скитских градова са северне црноморске обале) представљен је тренутак победе у једној борби песницама.

По мишљењу старогрчког лекара, стално бављење песничењем било је — лек од хроничне главобоље.





АКВЕОН

Може ли се пливати само помоћу ногу? Свакако! Ако се још употреби веома једноставан проналазак Калвина Хонгвера из Пасадене, у Америци, може се пливати неупоредиво брже а да се троши много мање енергије но при уобичајеном начину пливања. Хонгеров изум, назван аквеон, подсећа на ваздушну једрилицу начињену од три дрвене лопатице и састављене тако да подсећају на велико слово Н. Апарат се причвршћује за голенице пливача. Када он савија колена, предња лопатица аквеона креће се на више и враћа се на своје место када овај исправи ноге при чему предња лопатица ради као весло. Правац кретања одређује се положајем руку: кад треба загњурити или изронити руке се, у односу на тело, спуштају или подижу, а заокрети се постижу извијањем руку или тела у жељеном правцу.

Уз помоћ аквеона пливач може да постигне брзину од 7,5 километара на час.

Уређује: Паја Патак



Не зна другачије

Пата грди Влају:

— Због чега тако плачеш?

— Због тога што не умем другачије — шеретски јој кроз сузе одговори Влаја.

Није знао

Шиља среo Перу Ждеру и каже му:

Чуо сам да свима причаш како сам ја глуп!

— И то ти смета?

— Још питаш? — љути се Шиља.

— Е, онда извини, нисам знао да си то хтео да чуваш као тајну.

Најбистрији ђак

— Рајо, пита Паја, ко је најбистрији у вашем разреду.

— Мики, каже Раја.

— Како Мики?

— Лепо, иза нове књиге он може да поједе три јабуке а да га наставник не примети.

Има и горе

— Зар те није срамота? — грди Паја Рају, кад му је овај показао сведоџбу. — Зар си морао да будеш последњи од 38 ученика у одељењу?



— Могло је бити и горе, ујка Пајо.

— Како? — пита Паја у чуду.

— Па замисли да сам био у одељењу у коме има 56 ђака.

Стручан савет

Један авијатичар прича своје доживљаје у друштву у коме је и Белка. На питање присутних шта му је код пилотирања најтеже он одговори:

— Да се одлепим са великим апаратом.

На то Белка примети мудро:

— А да ли сте покушали с топлом водом?

Радуј се...

— Ујка Пајо, шта је горе: ако поцепам панталоне или ако ме прегази ауто? — пита Влаја.

— Како можеш то да питаш. Разуме се да је горе ако те прегази ауто.

— Онда се радуј, само сам поцепао панталоне.

Да спречи тучу

— Куда јуриш, Попају? — питају га Пера и Паја.

— Хоћу да спречим тучу између два човека.

— Која су то два човека?

— Један сам ја, а други је онај што јури за мном.



Поново доносимо неколико кратких детективских прича-загонетки у којима се појављује ваш стари познаник инспектор Вернер. Верујемо да сте од њега већ научили да на сваки податак дат у причи и на цртежу уз њу обратите пажњу и да ћете, на основу њих, успешно решити сваки задатак. За оне којима то није пошло за руком одговоре дајемо на 14. страни.

СВЕДОК ПРЕКО ТЕЛЕФОНА

— И тако, нашли сте га овде, у кабинету?

— Да, инспекторе. Све је то тако страшно. Он ми је био најбољи пријатељ. Чак ни то што је он био заљубљен у Грету, моју вереницу, није умањивало наше пријатељство. И сад наједном так ва несрећа...

— Добро, оставимо те личне ствари. Да поново размотримо околности под којима се злочин одиграо. Ви тврдите да сте се у тренутку када се убиство догодило налазили код своје куће?



— Заиста је било тако, господине инспекторе. Био сам код куће. Наједном је зазвонио телефон. Дигао сам слушалицу и чуо глас свог пријатеља Паула који ме је звао у помоћ. Нешто је затим лупнуло као да је испустио слушалицу. Али, веза није била прекинута. На тај начин ја сам био нека врста акустичког сведока онога што се догодило. Причекао сам још који тренутак, а затим сам спустио слушалицу и не одлазећи од свог телефона позвао полицију. После тога сам сместа похитао Пауловој кући.

— Ваш исказ звучи веома убедљиво, али вам ипак не верујем. Све ваше изјаве су лажне и принуђен сам да вас ухапсим и оптужим за убиство.

Због чега је инспектор Вернер посумњао у истинитост исказа?

ДОГАЂАЈ НА ЈЕЗЕРУ

Инспектор Вернер био је позван да сместа дође на место где се одиграла крађа, док су евентуални трагови још свежи. Ево шта су му испричали чим је стигао.

У вилу банкара Нусбаха упали су лопови и однели многе драгоцености. Вила се налазила на прилично усамљеном месту, отприлике на средини пута дугог 12 километара који води дуж језера. Две куће најближе вили налазе се на супротним крајевима језера. Једна од њих припада неком Аделберту, а друга сликару Брајтбанду. Вече уочи крађе сликар је славио рођендан и кућа му је била пуна гостију. Славље је трајало све до четири часа изјутра. Због тога се нико од гостију није могао сетити да ли је ко, када и како напустио весело друштво.



Инспектор Вернер успео је одмах да утврди да се крађа у вили могла догодити само између 4 и 6 часова изјутра. Сви сликареви гости имали су за то време алиби. Једино се Аделберт, како се показало вратио кући сам, тек око пола седам.

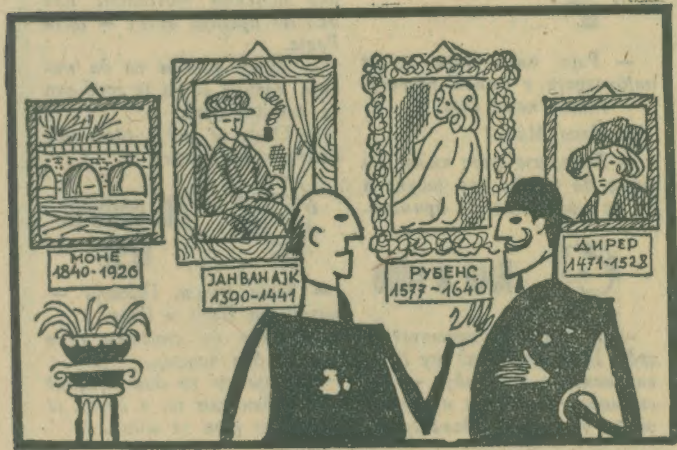
Вернер је ипак разговарао са свим гостима. Најзад се упутио и Аделберту кога је нашао на обали језера. У разговору с Вернером Аделберт је изјавио да се вратио својом једрилицом и да је због тога стигао кући тако касно.

— Тек што сам кренуо — рекао је он Вернеру — када је изненада ветар готово сасвим престао. Једрилица се једва кретала. Мислио сам да никад нећу стићи кући.

— Знам да се ноћас ветар утишао — одговорио му је Вернер. — Али, ваш исказ ипак не одговара истини...

На основу чега је Вернер дошао до закључка да Аделберт лаже?

Жртва фалсификата



Једне топле пролетње вечери инспектор Вернер кренуо је да посети свог старог пријатеља, неког Шварцбаха, кога није видео више од четири године. Шварцбах, велики поклоник уметности, имао је у својој скромној кући приличну збирку слика које је сада с поносом показивао свом пријатељу, инспектору Вернеру.

Инспектор је пажљиво разгледао сваку слику, загонетно је климао главом и најзад је, окренувши се свом пријатељу Шварцбаху, рекао:

— Ти си велики љубитељ, али лош познавалац сликарства. Ни ја нисам никакав стручњак, али ти могу рећи да си бар приликом једне куповине био преварен.

Шта је навело инспектора Вернера да посумња да је једна од слика фалсификат?

ИЗ РИМСКЕ ПРОЗЕ

ЦЕЗАРОВА СМРТ

(ET TU, MI FILI BRUTE!)

У завери против Цезара учествовало је више од шездесет људи, а Гај Касије, и Марко и Децим Брут били су вође завере. Они су се најпре договарали да ли да се, на дан избора, кад Цезар буде позивао трибе на гласање на Мартовом пољу, поделе на две стране, једни да га гурну с моста, а други да га ту сачекају и убију; или да га нападну у Светој улици, или на уласку у позориште; али како је за Мартовске иде била заказана сенатска седница у курији Помпејевој, решили су они да је то најбоље и време и место.



Али Цезару су јасна знамења предсказала будућу погибију. На неколико дана пре погибије сазнао је Цезар да коњи, које је при прелазу реке Рубикона заветовао боговима и пустио их да живе без чувара слободно, никако нису хтели да једу и само лију сузе. Једном га је врач Спурина опоменуо док је приносио жртву, да се чува опасности која ће бити до Мартовских ида. Дан пре тога птица царић полетела је, с ловоровом гранчицом у кљуну, Помпејевој курији, али разне друге птице из оближњег луга, гониле су га и рашчупале. А оне ноћи после које је дошао дан погибије, уснио је Цезар, у неколико махова, како лебди над облацима, и како се са Јупитером рукује; а жена Цезарова, Калпурнија, сањала је како се срушио кућни кров, и како су јој мужа изболи мачем у њеном крилу; и одједном, врата од спаваће собе отворила се сама од себе. Због свега овога, и због слабог здравља, Цезар се дуго колебао да ли да остане код куће, па да одложи посао који је имао у сенату, за другу прилику; али на наваљивање Децима Брута да не оставља сенат који је дошао у великом броју и који већ дуже чека на њега, пође од куће око петога часа. Уз пут му је некакав човек дао писмо у коме је била откривена завера, али га је Цезар ставио међу остала писма која је држао у левој руци, с тим да га касније прочита. Затим пошто је заклао неколико жртава, а никако није могао да види повољне знаке, он је, презревши религију, ушао у курију; и врачу Спурини наругао се, тврдећи да је лажни пророк, јер су без икакве штете дошле Мартовске иде, мада је он говорио да су оне дошле, али још нису прошле.

Кад је сео, завереници су га опколили да га поздраве, и одмах му приступи Цимбар Тулије, који је имао дужност да га као нешто замоли; кад га је Цезар одбио и дао му руком знак да то остави за доцније, Цимбар му свуче тогу са оба рамена. Цезар је тада викнуо: „То је насиље!" Тада га један од Каска рани, мало испод врата. Цезар шчепа Каску за руку и писаљком га прободе, после је хтео да скочи са столице, али још је једну рану добио и тако буде задржан. Кад је приметио да су се на њега са свих страна устремили са голим мачевима, главу је покрио тогом, и у исти мах левом руком развукао наборе од тоге све до ногу, тако је покрио доњи део тела да би што пристојније пао. И тако је добио двадесет и три ране, али је само на прву врисну, не проговоривши ниједне речи. Неки су забележили да је Марку Бруту, када га је тамо напао, рекао: „Зар и ти, сине Бруте?" Када су га сви оставили, он је издахнуо, дуго је лежао. После су га три роба наместили на носила, са којих се могла приметити његова спуштена рука и однели га кући.

(Превод по Светонију)

ГАВРАНОВ ПОГРЕБ

За време цара Тиберија, гавран који се излегао изнад храма Кастора и Полукса слетао је у суседну обућарницу, па је и својим пореклом омилео господару радионице. Брзо је научио да говори, па би сваког јутра излетао на говорницу, окренут према тргу, и поздрављао Тиберија, затим Германика и цара Друза све поименице, па онда цео римски народ који је пролазио, а доцније би се враћао у радњу, и сви су му се дивили више година због непрестаног јутарњег поздрављања. Овога гаврана убио је сусед оближње обућарнице било из зависти, било због изненадног гнева, желео је да представи догађај, што су му на ципелама биле мрље од његових изметина. Толико је запрепашћење било у народа да је најпре био изагнан из онога краја, а ускоро и убијен, а птици је спремљен погреб са великом пратњом, прострт јој је одар на раменима двојице Етиопљана, док је напред ишао свирач, и венци свих врста, све до ломаче, која је постављена с десне стране апијског друма код другога камена, на пољу које се звало Редикулово. Толико је памет једне птице била за римски народ довољан разлог да приреди погреб, или да убије римског грађанина, и то у оној вароши у којој се нико није постарао за погреб многих првака; а нико није осветио смрт Сципиона Емилијана, после његовог разорења Картагине и Нуманције.

(Превод по Плинију Старијем).

»ЂАВО« У УЛОЗИ МАЧКЕ



У Аустралији живи необична животиња, не већа од мањег пса, која има дугачак реп, мале рогове на глави а на све четири шапе нешто што личи на копита. „Ђаво", како у Аустралији зову ову животињу, поред необичног изгледа има и необичне особине: кад се разбесни, уши му постану потпуно црвене и он тако страховито урла и завија да све живо премре од страха. „Ђаво" је по природи грабљивац и одликује се великом храброшћу: смело се упушта у борбу са црном змијом и из те борбе увек излази као победник. Ако га човек улови док је још младунче, „ђаво" се брзо одомаћи и временом почиње да замењује мачку: лови мишеве, и шкорпионе и змије које се дрзну да уђу у двориште или кућу његовог господара.

ВЕЋА ШТЕТА НЕГО КОРИСТ

Италијан Емилио Нодарис из Ђенове радосно је појурио својим аутомобилом у полицију чим је добио извештај да је нађен његов нестали кофер. Није тешко замислити колико је било његово огорчење када је изишавши из полицијске станице на улицу открио да му је украден — аутомобил.





ДА ЛИ СЕ ВАШЕ ДЕТЕ РАЗВИЈА КАКО ТРЕБА?



РОДИТЕЉИ широм света имају једну заједничку бригу: развија ли се њихово дете нормално или не. Зато се врло често млади родитељи обраћају лекарима јер их брину и најнормалније реакције њиховог детета које они сматрају ненормалним за његово доба.

Једна мајка је очајна дошла код лекара и пожалила му се како је њен дечак од пет година узео лопту из самопослуге. Она је на основу његовог поступка закључила да је њено дете склоно крађи и зато је била очајна. Лекар је успео да је убеди да је то што је учинио њен син сасвим нормална појава код деце тог доба поготову ако дете нема лопту или ако је то лопта лепша од његове или, пак, ако такву лопту има и његов друг.

Да би родитељи могли да имају неку оријентацију како њихова деца треба да се понашају у извесним годинама, психолози који се посебно баве испитивањем дечјег понашања направили су једну скалу нормалног понашања деце одређеног узраста тако да родитељи могу да упоређују понашање своје деце са том скалом и на тај начин проверавају њихово понашање. Само у случају када су одступања од норми велика, родитељи треба да се обрате лекару за савет.

Понашање детета:

У првој години живота

1. Удара главом врло често о ивицу своје колевке или кревета.
2. Сиса палац.
3. Клати се напред и назад у клечећем положају.
4. Изговара речи које нико не може да разуме.
5. Плаче или се плаши лица и ствари које први пут види.
6. Плаши се ларме.
7. Дрхте му брада, руке или ноге без неких видљивих разлога.

Од једне до три године

Многи родитељи верују да карактеристике које деца покажу у овом периоду остају кроз цео њихов живот. Међутим, то није тачно, јер су све то особине пролазног карактера. У то доба деца:

1. Плачу када не виде мајку.
2. Имају мањи апетит него раније и одбијају да узму извесну храну.
3. Свађају се, па чак показују намеру да ударе другу децу.
4. Покушавају да уједу када се наљуте.
5. Спавају са својим омиљеном играчком.
6. Плаше се да спавају у мраку и траже да им гори сијалица целе ноћи.
7. Воле да се играју прљавим стварима, газе по блату и слично.
8. Показују знаке раздражљивости као што су бацање



на под, ударање ногама, задржавање дисања и понекад страшно поцрвене.

9. Показују љубомору према млађој браћи и сестрама на тај начин што их ударају, штипају или уједају.
10. Имитирају своју мајку, чак и дечаци, стављањем њене кецеље, облачењем папуча или опонашајући је у раду.
11. Ретко се играју са другом децом већ радије посматрају другу децу у игри.
12. Брзо се засите играчки и желе да се играју стварима које користе одрасли као што су новац, цигарете, ручни сатови или писаће машине.

Од три до пет година

У тим годинама деца већ желе да се истакну и због тога могу:

1. Да мокре у кревету да би скренула пажњу на себе.
2. Да буду раздражљива и да кажу „не". (Ова особина може да се развије и код млађе деце).
3. Да се понашају врло пристојно у присуству само једног родитеља али и да праве разне непријатне сцене у присуству оба.
4. До повремено муцају прилично приметно.
5. Да се држе за мајчину сукњу, да крију своју главу у скуте њене хаљине и уопште да се понашају врло стидљиво у присуству непознатог лица.
6. Да покажу страх, па чак и да плачу, када виде животиње, ватрогасна кола, воз или сакате људе.
7. Да учествују у играма у којима „убијају" своје другове, родитеље и сроднике и то са највећим уживањем.
8. Да стално причају или запиткују.
9. Да покажу много радозналости и интересовања за смрт.
10. Да разговарају са старијима без икаквог поштовања, да их зову именом, надимком или чак да им сами измисле неко погрдно име.
11. Да траже објашњења или да сами испитују разлику између свог и супротног пола.
12. Да претерују у величању себе и својих родитеља. (Мој тата може да нокаутира сваког човека на свету". „Тата ми је купио прави авион").
13. Да има развијену машту и да се игра са замишљеним партнерима или да прича невероватне приче у ко-



јима је он главни јунак и да се љути ако му се не поверује у причу.

Од пете до десете или дванаесте године

Ово доба се одликује екстремима у понашању. То је доба наглог развоја и брзог учења. Напредак се одвија у скоковима. За време овог периода нормално је чак и ако дете буде:

1. Осетљиво, виче хистерично готово без разлога.
2. Око девете године оно се стиди пред пријатељима својих родитеља и покушава да се сакрије.
3. Нагло напушта игру ако му се не чини по вољи.
4. Измишља разне болести да би на тај начин избегло да помаже у кући или изради своје школске задатке.
5. Смех му је често прегласан.
6. Раздражи се ако и најмање погреши, на пример, погрешно изговори реч заборави да изврши неко наређење или начини погрешан ударац у игри.
7. Већ у седмој години почиње да осећа стид нарочито пред родитељем супротног пола.
8. Почиње да грицка нокте.
9. Не воли да га неко јавно пољуби.
10. Престаје да буде „добар дечак" и почиње намерно да се прља, да једе прљавим рукама или да псује.
11. Показује велико интересовање за оно што његови другови говоре о њему.
12. Избегава купање кад год може, нарочито у друштву са осталом децом.
13. Код њега може да наступи кратак период ситних крађа.
14. Ужива у играма у којима показује своју снагу и вештину.

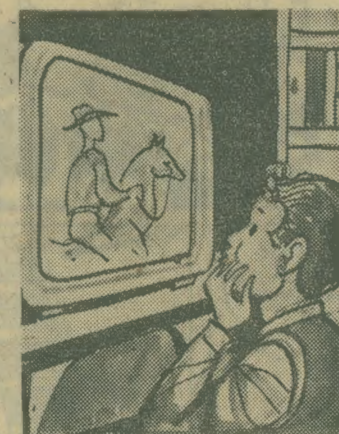


15. Помно гледа телевизију, филм или слуша радио и не чује нити обраћа пажњу на оно што му се онда каже.
16. Почиње да се интересује за непристојне речи, шале и почиње да — вири кроз кључаоницу.
17. Неспособно је да буде мирно. Стално маше ногама или нешто ради рукама (гњечи капу, откопчава и закопчава дугмад и слично).
18. Врло брзо заволи или омрзне некога. Али ни љубав ни мржња нису дугог века.

Ако деца показују неке или све од горе наведених карактеристика за извесно време, нема потребе да се родитељи забрињавају јер су све то само пролазне појаве. Али родитељи се обавезно мораiу одмах обратити лекару психијатру ако:

1. Дете заслужује кажњавање због чешћег чињења озбиљнијих грешака као што су, на пример: намерно разбијање скупоцених предмета, ложење ватре на недозвољеним местима и сличног.
2. Ако јака љубомора према млађој деци потраје дуже време.
3. Редовно мокри у кревету после четврте или пете године.
4. Ако се муцање настави и после пете године.
5. Ако одбија да се игра са другом децом и после пете године и ако уместо тога проводи највећи део времена са измишљеним животињама или људима.
6. Ако се никад не игра са децом својих година или старијим већ увек тражи друштво млађе деце.
7. Ако често има непријатне снове или хода у сну.
8 Претерано пере руке или се стално умива и захтева чистоћу од других.
9. Ако се кратак период ситних крађа настави узимањем вреднијих предмета.
10. Ако у школи показује изразито слабије резултате од својих другова.
11. Ако се непристојно понаша према старијима или их физички напада.
12. Ако у осмој или деветој години не разликује шта сме, а шта не сме. То се најбоље види ако приликом кажњавање не увиђа своју кривицу и оправданост казне.
13. Ако се страх према животињама, грмљавини настави и касније или траје дуже време.

Овде није дато објашњење зашто деца све то раде нити како их васпитавати да то не чине већ је само показано



шта се може очекивати од деце у разним периодима њиховог развитка, који поступци не треба а који треба да забрину родитеље и кад они треба да траже помоћ стручњака.

Стогодишњица славног кафе-ресторана

Један од најславнијих лондонских ресторана „Каферојал" ових дана прославио је стогодишњицу постојања отварањем велике уметничке изложбе.

„Каферојал" је био одувек омиљен ресторан уметника. У некадашње редовне посетиоце спадали су Тулуз Лотрек, вајар Јакоб Епштајн, (1880—), Сикорт и сви они били су заступљени на овој изложби.

У 19. веку ова је кафана била незванични центар најистакнутијих писаца, песника, критичара, ликовних уметника и музичара Британије. Вислер, Оскар Вајлд, Џорџ Бернард Шо и други славни људи, често су виђани у овом ресторану где су вечерали и водили дискусије са својим пријатељима.

Савремени човек и бука

Бука све више утиче на нервни систем савременог човека. Да би измерили њен интензитет стручњаци су на „сонометру" (справи за мерење јачине звука) уцртали и децибеле према којима шапутање, шуштање хартије и маукање мачака иде до 20 децибела, отворена славина лавабоа до 50, а кочење аутомобила до 80 децибела, док звук реактивног авиона достиже до 120 децибела.

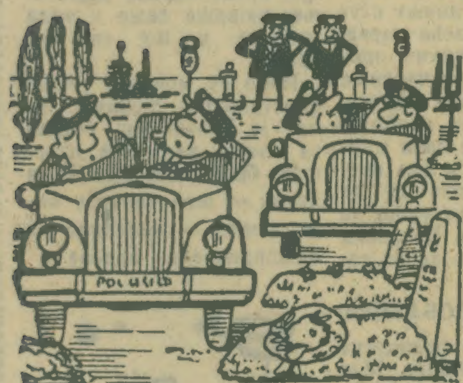
Нови панцир

Једна енглеска фирма направила је нови панцир од мешавине најлонских влакана и политалијума. Панцир може да издржи пробој метка калибра 45 а тежак је око 7 килограма, односно упола је лакши од старих панцира.

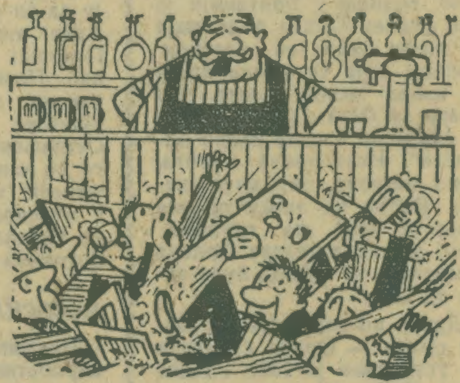
Крађа у музеју

Из музеја у Офенбаху, близу Франкфурта у Немачкој, недавно је украдена кожна торба на којој је писало: „Наполеон, цар и краљ" једна пчела од злата која је припадала краљици Жозефини, као и њен ковчежић за накит са иницијалом „Ј".

Догодило се у... Догодило се у... Догодило се у...



...Тексасу. Шест полицајаца, који су у својим патролним колима морали да буду на служби и старају се о реду и миру у граду, нађени су на гробљу како спавају сном праведника. Њихови претпостављени оставили су их да спавају али су им, чим су се пробудили, уручили отказ.



...Тотенхему. „Затварамо" — повикао је гостионичар Персивал и у истом тренутку под се провалио и у отвору су нестали столови, столице и гости. На срећу све се то сручило на гомилу песка који се налазио у подруму, тако да су гости прошли без тежих озледа, а и није се ни много чаша разбило.



...Лондону. У хотелу за псе пуковника Тодија користе се магнетофонски снимци иностране музике да би четвороногим туристима време прописано за карантин протекло што брже. Псима је такође омогућено да известан број часова дневно слушају са траке и гласове својих господара.



...Менло Парку. Шеснаестогодишња Сандра Ворд морала је за извесно време да одустане од намере да научи да шофира. Приликом првог покушаја налетела је на бензинску станицу, озледила једног службеника, оборила неколико саобраћајних знакова, покидала 20 метара жичане ограде и нашла се у једном врту.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ













МИТ, ЛЕГЕНДА И ОРДЕН

ЗВЕЗДА, крст, златна трака, привесак с државним амблемом... Орден, симбол нарочите части и одликовања — награда владе за подвиг, ратне заслуге или изузетне научне успехе! Орден је још чешће даван за службу монарху, услугу влади, за ласкање, интриге, ударац камом. Већ хиљаду година постоји институција ордена и у његовој историји забележене су стотине разних знакова и симбола. О томе када се и како појавио орден, о најстаријим и најпознатијим орденима покушаћемо да вам испричамо.

Речју орден, која потиче од латинске речи „ордо" (ред), почели су у 9. веку да се називају разни монашки и витешки редови. Сваки такав ред имао је свој орденски знак. На пример, малтешки витезови носили су сребрнастосиви крст с раздвојеним крацима.

Краљеви нису баш марили за витешке редове, те државе у државама. Краљеви су их уништавали, протеривали, потчињавали себи. Али, романтика тих тајанствених братстава и снага традиције нису могли бити уништени, из њих су се родили дворски „редови" — блиставији и живописнији но без икакве везе с некадашњим ратним организацијама. Уместо гвоздених оклопа дошле су чипке, уместо мачева — лорњони. Ако се у 14. веку појму „каваљер ордена" стављао као његова природна супротност појам „Сарацен" или „непријатељ", то се већ у 15 веку уз реч „каваљер" као њена природна допуна стављала реч — „дама".

Историја једног од најстаријих ордена — Орден подвезице — потврђује ту еволуцију. Ево шта каже легенда. Енглески краљ Едвард III приредио је бал у част победе код Кресија. Играо је с војвоткињом од Солсберија не скидајући с ње заљубљен поглед. Изненада, његова дама је застала и у очајању покрила лице рукама. Дворани су се злобно смешили: на поду, крај војвоткињиних ногу лежала је плава подвезица за чарапе. Чуо се и гласан смех. Краљ се разгневио, подигао је подвезицу и викнуо: „Нека се стиди ко о томе рђаво помисли". Сутрадан, 27. априла 1349. године, у Британији је био уведен Орден подвезице — плава трака са златном копчом која се имала носити изнад левог колена. На траци је била девиза: „Нека се стиди ко о томе рђаво помисли". Иста таква лента, само метална, окружује светог Ђорђа на знаку ордена који се носи на грудима. Број живих витезова Ордена подвезице не сме да буде већи од 25.

Други по важности енглески орден — Орден купатила — установио је 1399. године краљ Хенри IV када је ишао на крунисање. Према полулегендарној верзији о постанку ордена, дан је био врео и Хенри се сажалио на тридесет витезова из своје пратње који су једва дисали испод својих тешких оклопа, па им је предложио да се окупају у Темзи. Као успомена на то купање основан је Орден купатила. Увођење у ред витезова Ордена купатила изводи се по традицији уз ритуално прање ногу.

Данска има један заиста необичан орден. То је минијатурна фигура слона покривена драгим камењем. Фигура се носи на златном ланчићу чији беочузи такође имају облик слона. Ланчић се причвршћује за кулу на леђима слона. Испред куле седи црни гонич слонова. Девиза: „Награда за великодушност" уписује се у специјалну диплому која се додељује са орденом.

Због чега највише одликовање Данске има облик слона кад у овој земљи слонова никад није било? Зашто се слон као амблем Данског краљевства често среће на старим данским гравирама, гобленима и медаљама?

Крсташи Фридриха Барбаросе изгубили су главе од страха када су видели како се према њиховим редовима крећу ратни слонови султана Саладина. Само се Данац Оле Плавокоси није препао. И када су слонови, терани црним гоничима, већ почели да продиру међу крсташе, Оле је иступио, продорно узвикнуо дански ратнички поклич „Франгот!" и његове стрелице стале су да се заривају у сурле и очи страшних животиња. Слонови су застали, затрупкали од беса и... вратили се. Легенда каже да је као успомена на ту битку Данска 1190. године установила Орден слона. Међутим, историјски документи први пут помињу овај орден тек 1458. године.

Највише одликовање Шпаније, које је све до 19. века сматрано и за највеће у Европи — јесте Орден златног руна. Године 1429. за свадбеним столом у Бригу, војводи од Бургундије и Низоземске Филипу III, пало је на ум да би дан склапања његовог брака са Изабелом Португалском- требало обележити оснивањем новог ордена. И одмах су његови пријатељи Оливије де Руан и Пјер де Можон на белом столњаку својим ножевима изрезали нацрт за орден: брош у облику челичног огњила — традиционални амблем Бургундије — девизу „Удар пада пре но што блесне пламен", златни привесак и на њему златну овчју кожу. Тако гласи легенда.

Руно се, сматрају стручњаци, појавило на овом старом ордену највероватније због тога што је главни извозни производ Низоземске и Бургундије било чувено фландријско сукно израђивано од овчје длаке.

После извесног времена орден је као саставни део мираза једне бургундске принцезе прешао у Аустрију, затим је Немачка империја припојила својим земљама Шпанију тако да је „Златно руно" постало и немачки орден.



ЗАКОН О ШТАМПИ У МИЛИМЕТРИМА

Чилеански Парламент увео је занимљиву меру за ограничење сензационализма у штампи. Према новом закону злочини се не смеју искоришћавати као сензационалне вести. Поред тога, извештаји о злочинима и криминалним преступима законом су ограничени на три ступца, док величина слова у наслову не сме да премаши 3 милиметра.

КАМИЛЕ — БАРСКЕ ЖИВОТИЊЕ

Године 1829. шпанском маркизу де Вилафранко пало је на ум да афричке камиле преведе у Шпанију да би му на имању служиле као теглећа марва. Покушај је потпуно пропао. Пошто су животиње чиниле свакојаке штете, пуштене су на слободу. Остављене саме себи многе су угинуле, а оне преживеле настаниле су се у мочварама око ушћа реке Гвадалкивир. Њихових потомака још и данас тамо има у великом броју, али они сада живе не више као пустињске него као праве барске животиње, највише леже у води утонуле у њу све до врата.

Иако су мочваре тешко приступачне људима, ипак је Шпанцима пошло за руком да улове известан број ових камила и да их — што маркизу није успело — привикну на пољопривредне радове.

НЕБЕСКА АКРОБАТИКА

Недавно је француска акробаткиња Андре Жас приказала у Барселони вежбе на трапезу окаченом о хеликоптер који је летео на висини од 400 метара. Њена тачка пожњела је огроман успех због свог „високог домета".



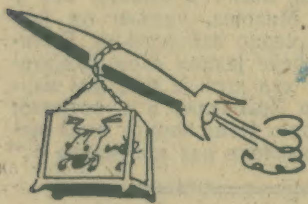


САВЕСНИ СТРАЖАР

Енглески град Бирмингем може се похвалити да има најсавеснијег чувара парка на свету. Кенет Ален сваке вечери звонцетом обавештава шетаче о затварању парка. После тога он брижљиво закључава све четири капије „Лајтвуд-парка“. Њему у том његовом свакодневном савесном обављању дужности ни најмање не смета чињеница да парк уопште нема — ограду.

ЖАБЕ У КОСМОСУ

Научни сарадници физичке лабораторије у Балтимору, у Америци, објавили су да ће у орбиту око Земље ускоро бити лансиран вештачки сате-



лит с контејнером пуним воде. У води ће се налазити две жабе које ће тако, не напуштајући своју природну средину, кренути на космичко путовање.

ПЧЕЛЕ НАПАДАЈУ

Неколико великих ројева пчела напало је јапанско село Гатанду које се налази јужно од Токија. И поред неподношљиве врућине, сељани су морали да затворе врата и



прозоре, да добро зачепе све пукотине и да тако затворени сачекају спасиоце које је неко позвао телефоном. Нарочите бригаде војника и ватрогасаца једва су ослободиле село „пчелиње опсаде“.





















РАЗНИ НОВИТЕТИ

Полица на слици може веома корисно да се употреби у купатилу. Направљена је од беле пластичне масе. Полица се окачи о ексер на зиду. Нарочито је погодна за породице са више деце где свако може да има своју што ће га од малена навикавати на ред.



У свету моде појављују се разне лудости: једна од њих је и облачење паса. И овај на нашој слици има на себи кишни мантил за који његови творци — француски креатори — тврде да је веома погодан кад дође кишна јесен а и да се пас у њему одлично осећа. Да ли је то баш тако могао би да нам каже само овај боксер на слици.

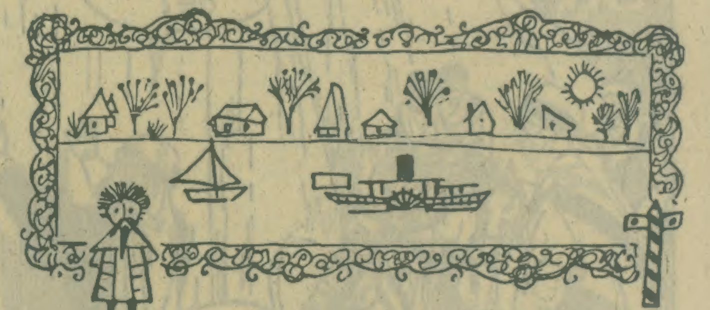
У исто време Французи су пустили у продају вагу за мерење пикаваца која је у ствари само умањени модел из 1900. године. Намењена је такође пушачима који желе да смање број попушених цигарета: свакодневним мерењем пикаваца то ће лакше постићи.



СЛИКАР И МИСИСИПИ

Највеће платно које је икад насликао један уметник настало је под четкицом америчког сликара Џона Банварда (1815—1891).

Слика је била заиста џиновских размера: њена дужина је износила 3 миље (4830 метара). На слици су биле пред



стављене обале Мисисипија, од њеног извора до ушћа у близини Њу Орлеанса, то јест у дужини од 1.200 миља.

Рад на овом суперпејзажу уметник је почео 1840. године кренувши бродом низ реку. Његово путовање трајало је 400 дана и за то време он је правио скице за будућу слику. Њихово преношење на платно одузело му је 6 година.

Готова слика добила је назив „Панорама Мисисипија“. Годинама је слика преношена из једног америчког града у други и свуда је излагана. Џиновска слика стигла је и у Европу. Слику је најзад купио неки богат Енглез и однео је у Индију

КАРЛОВАЧКИ ЂАК-ПРОГНАНИК ДИМИТРИЈЕ ДАВИДОВИЋ



ГОДИНЕ 1807. Димитрије Давидовић био је ђак шестог, уједно и најстаријег разреда карловачке гимназије. Негде у пролеће, пред сам крај школске године, он је с неколико својих другова протеран не само из гимназије већ и из Карловаца. Димитрије Давидовић, будући значајни културни радник и државник, тада још само седамнаестогодишњи младић, како кажу они који су га видели кад је протеран из карловачке гимназије — није био нимало тужан. Испред врата гимназије протеране ђаке преузели су општински пандури па их спровели неке према Банстолу, неке према Новом Саду — а једног стрпали у чун и пребацили на бачку страну Дунава..Тако је Димитрије Давидовић с неколико својих другова избрисан из каталога ђака карловачке гимназије. Његова кривица састојала се у томе што је „написао и јавно објавио једну књижицу против својих претпостављених, па га је гимназија, јер је се није хтео одрећи казнила најстрожом казном — протеривањем из ње и из места...“

Та „књижица“, је у ствари нека врста летка, „пасквила“ коју је Давидовић написао, у договору с неколицином својих другова, да би изобличио и исмејао поједине професоре гимназије, а нарочито Гаврила Хранислава, љубимца и штићеника свемоћног митрополита Стефана Стратимировића, уз то и патрона карловачке гимназије. Професор Хранислав био је вештачки надувана величина, производ Стратимировићевих симпатија, па је као такав још и деценијама касније, кад је постао и владика, исмејаван и изругиван. Набеђени велики научник, успео је да састави тек „Поварнају књигу по немецком кохбух“, што једноставно значи „кувар“, а и тај је превео с немачког. А у оно време третиран је као велики историчар и језикословац, нада српске науке.

Димитрије Давидовић је још као дечак, ђак карловачке гимназије осетио ништавност личности професора Хранислава те је против њега, углавном, била и уперена његова „књижица-пасквила“.

Ђаци тадашње карловачке гимназије били су подређени врло строгим дисциплинским правилима. Та правила, прихваћена 1799. године, важила су уз неке мање измене готово осамдесет година. Карловачка гимназија била је, што се тиче правила готово институтски уређена. Међутим, ђацима је тешко било стати на крај. Бранко Радичевић, један од најславнијих ђака ове гимназије, је, на пример, у свом „Ђачком растанку“ прекршио све параграфе одреда. Он и његови другови радили су све што је било најстроже забрањено и баш због тога Карловци су им и били толико неизмерно драги, незаборавни — „мило место драго“.

Живот карловачких ђака у време када се у овој гимназији школовао Димитрије Давидовић био је више него бедан. Међутим, карловачки грађани волели су своје ђаке, па су им пружали родитељску помоћ примајући их широкогрудо у своје домове. — Такозвано „благодејаније“ уживали су само најбољи ђаци и они по препоруци, а састојало се у бесплатној храни и становању. Остали су становали по скромним карловачким уџерицама, код виноградара и земљорадника, у понеког занатлије, и плаћали тек толико да надокнаде зими огрев и светло лојанице. Храну су ђацима, из ближе околине једном недељно доносили родитељи, и то: хлеб, сланину, пасуљ, сочиво и купус. У то време кромпир се још није употребљавао као вариво, а месо се јело само о великим празницима, и кад се закољу свиње. Било је и ђака који су за подучавање својих другова добијали стан, а неки чак и храну. Неки су послуживали у имућним кућама као слушчад да би се некако школовали, или су у школи чистили учионице, а зими ложили пећи. Свако се сналазио како је умео. Већина карловачких ђака била је врло сиромашна — па су многи од њих јели само суви хлебац или од скупљених пресушених корица, спремали попару, с мало лоја, па се тако заједнички „у сласт частили“.

Димитрије Давидовић није осетио тегобе сиромашних ђака, био је дете угледних и имућних родитеља. Иако је био избачен из школе и поругом испраћен из Карловаца, расположење га није напуштало као што није престала ни огромна љубав према Карловцима. Као ђак био је добар, али кажу и „пустопашан“, несаломљив, и увек „спреман да свакоме отворено каже што треба да се рекне“. Његов „пасквил“ није сачуван, али свакако да је дирнуо у живац професора Хранислава, и још неке друге. За Давидовића се том приликом, како изгледа, заузео директор Андрија Волни, пореклом Словак, добар педагог и одличан природословац. Али како Давидовић није хтео да попусти и како је остао при свом мишљењу, директор Андрија Волни тешка срца одрекао се једног од својих најбољих и најбистријих ђака. Осим тога, митрополит Стефан Стратимировић тражио је да се најстроже примењују дисциплинска правила овог училишта, а нарочито у овом случају кад је био увређен његов љубимац професор Хранислав.

Према неким казивањима Димитрије Давидовић је приликом протеривања из карловачке гимназије био најпре ишибан, а његова „пасквила“ спаљена уз присуство свих професора и ђака. Међутим, све то заједно, изгледа, није много узбудило младог Димитрија Давидовића. Кажу да је на Банстолу, докле су га допратили пандури, махнуо према Карловцима и рекао: „Чуће се убрзо за мене“. А тако је и било. Давидовић је наставио своје школовање по мађарским гимназијама да би се потом у Бечу уписао на медицину. Кад је био на трећој години, напустио је студије и покренуо „Новине српске“ — „неизмерно значајне за развој српског духовног живота, јер оне прве систематски обраћају пажњу на све идеје које у време њиховог излажења покретачки делују у српској култури“.

У неколико својих чланака Давидовић се враћа гимназији у Сремским Карловцима, приказује њен рад и значај. О свом ђачком случају не говори ништа већ само о оним наставницима који су подигли углед гимназије а према својим ђацима били пријатељи. За свог директора Андрију имао је три најлепше речи: „Учитељ, Пријатељ, Отац“. Споменуо је и неке од својих професора, али не и Хранислава, што је сигурно опет изазвало незадовољство „професора-кувара“, а у чему су уживали сви они карловачки грађани, који су се сећали надувеног Хранислава и ђака Димитрија Давидовића, који се упркос строгих забрана купао и у Дунаву и по његовим барама, као што је то тридесетак година касније радио и Бранко Радичевић. Једном, касно у животу, већ у немилости кнеза Милоша, удаљен од јавних послова и намерно заборављен, Димитрије Давидовић рече једном свом пријатељу: „Од онаквих као што је био мој карловачки професор Хранислав и у потоњем сам животу страдао. Нема ништа теже него кад се уштва заклони иза могућника...“

НАЈ, НАЈ, НАЈ...

Најмања књига на свету израђена је у једној јапанској штампарији. Књига је „дебела“ један милиметар, формат јој је 2,8 са 4 милиметра, а на њене двадесет четири стране наштампано је сто песама.

Најдужи нос имао је Енглез Томас Ведер кога су његови суграђани звали „Чуло

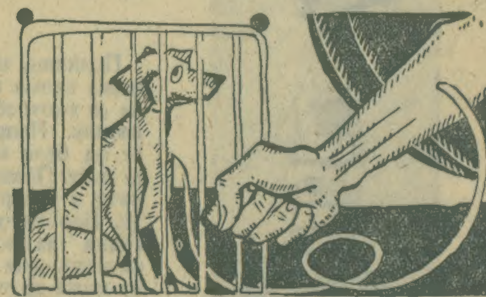


од носа“. Ведеров нос био је дугачак деветнаест сантиметара.

Најдубље окно — 2810 метара — налази се у једном руднику злата у Индији.



Прву трансфузију крви од животиње човеку извршио је 1667. године француски лекар Жан Денис.



Најдубља пећина налази се у близини француског града Гренобла: висинска разлика између њене највише и најниже тачке износи 1120 метара.

АЛИ БАБА И ЧЕТРДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА











ХАЈДУК ВЕЉКО

црта и пише Ђ. ЛОБАЧЕВ









Вељко је отпратио ослобођене девојке до збега

723





СЛИКЕ ИЗ ШАХОВСКОГ СВЕТА

НАЈСТАРИЈА ШАХОВСКА РУБРИКА У ИТАЛИЈИ. — У историји шаховске игре Италија заузима видно место. Ни је случајно што је једно отварање у теорији добило име Италијанска партија. Међу најстарије на свету убраја се шаховска рубрика која се у италијанској штампи појавила половином прошлог века. Њу је водио професор Серафен Дибоа у ревији „Албум", која је излазила у Риму. Почела је да излази у броју 29 од 11. септембра 1847. године, али је живела врло кратко — само до броја 34.

ЕЛЕКТРОНСКИ ШАХ И ШАХИСТИ. — Међу стручњацима постоји спор о будућности електронских машина — мозгова које су у стању да играју шах. Објављене партије показују да те машине могу да успешно играју шах, али да квалитет партије не прелази снагу почетника. Експрвак света др Ботвиник, који сада истражује програм за рад тих машина, оптимистички је расположен. На Шаховској олимпијади у Тел Авиву он је изјавио: „Уместо играча послаће Совјетски Савез једног дана четири електронска мозга на Олимпијаду". Други експрвак света др Еве, такође признати стручњак из области електротехнике изјавио је на ту тему следеће: „Ништа од електронског шаха. За највиша достигнућа у шаху потребна је инспирација, а за то су машине неспособне".



ДУГАЧКА И КРАТКА КОМБИНАЦИЈА. — Када је 1911. године одржан шаховски меч путем преношења потеза преко кабла између Сједињених Америчких Држава и Енглеске додељена је америчком мајстору Фоксу златна награда. Он је за победу над Лоренсом добио златну медаљу „за изванредно лепу комбинацију" која је садржавала ништа мање до 28 потеза. Међутим, светски првак Ласкер коментаришући ту партију доказао је да је Фокс уместо у 28. могао добити партију већ у првом идућем потезу!

ШАХ — ТЕМА У ФИЛАТЕЛИЈИ

ШАХ је нашао своје место и у филателији. Велики шаховски догађаји налазе трајно обележје у серијама марака живописних боја украшеним шаховским симболима. Филателисти широм света трагају за таквим издањима јер су она ретка. Шаховском филателијом бави се и часопис који у Улму (Западна Немачка) издаје истакнути филателиста Карл Рист. Један други филателиста из Висбадена, који је исто тако и шахиста познат је по томе што је једновремено послао око 600 писама у разне земље да би на тај начин разменио марке!

Нарочито је 1962. година била плодоносна за оне који се баве сакупљањем марки са шаховском темом. Холандски Антили су поводом Турнира кандидата за првака света издали серију од три марке. Куба је у оквиру спортске серије издала марку од 13 центавоса са ликом младог играча над шаховском таблом. Бугарска је у част XV олимпијаде пустила у промет серију у вредности од 1,2, 3,13 и 20 стотинки, као и блок од 50 стотинки (пола лева). Свака марка је у три боје и са различитом шаховском фигуром. Поводом јубиларног XXX шампионата Совјетског Савеза у шаху пуштена је у свет марка украшена шаховским фигурама. Њена вредност је 4 копејке. За сва ова издања постоје посебни коверти „први дан" који су нарочито тражени.

Ове године су штампана два врло лепа издања шаховских марака. Египат је емитовао 2. јула сиво-плаву марку на жутој основи дугуљастог формата по ширини која представља шаховску партију из доба фараона. Шаховска табла има укупно 30 поља (десет према 3) са фигурама у две боје. Истог дана издата је марка са идентичним цртежом, али је на њој шаховска табла зелене боје на наранџастој основи. Република Сан Марино издала је 28. августа 1965. године марку од 200 лира дугуљастог формата по висини која представља угао шаховске табле са 10 топова у разним бојама. Перспектива шаховске табле допушта да се назре приметно већи број шаховских поља од нормалних 64.

Наша земља је поводом IX шаховске олимпијаде у Дубровнику издала изванредно лепу серију од пет марака (2, 3, 5, 10 и 20 динара) Њени мотиви: карта Југославије са шаховском таблом у средини, топ окружен заставама земаља учесница, шаховска табла у подножју Земљине лопте, шаховске фигуре на глобусу који је ишаран црно-белим пољима уоквирен границама Југославије и призором са турнира и најзад слика древног Дубровника са пригодним симболима, оцењени су као ретко успели.

КАПАБЛАНКИН КАПУТ. — На Међународном турниру у Лондону 1922. године Капабланка се у једном колу састао са сразмерно слабијим мајстором италијанским шахистом Маротијем. Светски првак је брзо вукао потезе, па је више времена проводио у шетњи него за таблом. Као да га замењује, преко наслона фотеље налазио се Капабланкин лаки капут. Један посматрач, који је управо ушао у турнирску салу, зачуђено је гледао усамљеног Маротија и упитао суседног гледаоца: „За име света, па с ким он игра?" Један велемајстор, који се ту задесио, рекао му је: „Зар не видите? Па Мароти игра са Капабланкиним капутом!" — И капут је добио партију!



ВЕЛИКИ МАЈСТОРИ ЗА ШАХОВСКОМ ТАБЛОМ

О МАЈСТОРИМА шаха и времену које су они провели за шаховском таблом написано је много. Сви ти написи показују да су шахисти дубоко одани игри на 64 поља чак и у позним годинама живота. Из велике ризнице њиховог стваралаштва настале су и ове цртице.

АЉЕХИНОВА „ПАРТИЈА"

За време првог светског рата шаховска активност била је врло ограничена. Али баш тада, 1915. године појавила се једна партија која је узбудила духове у шаховском свету. У њој се у једном моменту на табли нашло пет дама. Бели је онда објавио мат у пет потеза.

Пошто је та партија, чији су актери били Александар Аљехин и Оскар Телер нашла место у многим антологијама, истраживања су показала да њен завршни део није ни одигран. Аљехин је у анализама показао да постоје варијанте у којима се на табли налази пет дама па су многи коментатори прихватили ону најлепшу као заиста одиграну. Аљехин се није трудио да демантује оно што је шаховски свет прихватио.



НАЈСКУПЉА ХАЉИНА

Познати париски модни креатор Мишел Телин зачудио је и свет и колеге својом серијом од 40 нових модела „најскупљих хаљина“. Тако је он заједно с париским јувелирима Ван Клифом и Опрелом израдио вечерњу хаљину од зелене свиле украшену бисерима и брилијантима чија је вредност 15 милиона франака.

За време израде хаљине кројачице су биле под сталном заштитом полицајаца. Кордоном агената била је окружена и манекенка Марија Арно која је свега десет минута приказивала ову хаљину. Париски листови постављају питање: ко ће да купи ову хаљину?

СТЕЗНИЦИ ОД АЛУМИНИЈУМА

Американцима којима је стало да „дотерају линију“ помажу у томе стезници од танког алуминијума. Еластични су и повијају се према покретима тела.

ИНДИЈАНЦИ — »РУСИ«



У Тихом океану, недалеко од обала Аљаске, налази се острво Ситка, јединствено етничко-географско подручје на свету.

У подножју окомитог вулкана, чији се кратер непрестано пуши, лежи главни град острва који представља чудну мешавину дрвених кућа и цркава у старом руском стилу, модерног америчког пионирског насеља и љупких јапанских кућица окружених шаренилом цвећа и живописним бојама. Око пет стотина јапанских техничара, који су запослени у једној великој фабрици хартије, подигли су своју стамбену колонију која је слика и прилика једног јапанског насеља.

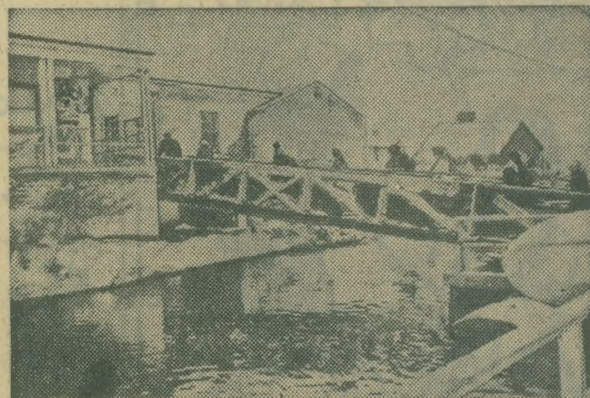
На Ситки живи још око 6.000 Индијанаца који чине трећину становништва овог острва. Најчудније од свега је то што они боље говоре руски, него енглески. Остало становништво острва исто тако претежно говори руски.

Руски језик и старе руске традиције ухватили су корена на овој удаљеној америчкој обали још крајем 18. века. Трговац и трапер Григор Челепов добио је 1790. године из Петрограда искључиву концесију да експлоатише све руске територије у Северној Америци. Он је организовао масовни лов на видре и лисице, чије је коже продавао у Кини, а за добијени новац куповао чај и извозио га у Русију.

Да би држао у покорности месно становништво Челепов је понудио интелигентном, храбром и снажном пустолову Александру Баранову да у име руске царице преузме власт на целој територији и да из тврђаве Кодијак управља Аљаском. Баранов је прихватио понуду и 1798. године искрцао се на обали Аљаске. Он је против себе имао Шпанце који су се одмах накострешили кад су чули да су Руси допрли чак у Америку, па су у својој бази у Сан Франциску одмах почели да се припремају за оружану интервенцију против Баранова. Непријатељи Баранови били су и Енглези који су са својим бродовима крстарили око његових истурених острва а и домороци Индијанци које су Енглези лукавом политиком хушкали против Руса.

Баранов се није дао збунити. Он се није хтео ослонити на преплашене мужике и фанатичне православне попове, него је за саветника изабрао Џона Шилдса једног енглеског ратног бегунца, свог професора енглеског језика и одличног морепловца.

Баранов је одмах позвао два руска ратна брода који су топовским салвама огласили присуство руске војне силе, а по Аљасци је разаслао своје поклисаре који су Индијанцима предложили „пријатељску сарадњу“. После дужих преговора он је склопио мир са поглавицом конфедерације ескимско-индијанских племена неким пустоловом Јаковом Астором. После тога он је своје седиште преместио у Ситку где је подигао велик и луксузан дрвени дворац. За своје заслуге добио је у Петрограду племићку титулу, а Индијанци Аљаске сматрали су га за неку врсту кнеза овога краја. Од тог доба потичу тесне везе Руса са Индијанцима и јак утицај који су они извршили на домородачки живаљ у овом крају који се до данас задржао.



WALT DISNEY ЛУДИ КЕЛОВЕЈИ























МОГУ ЛИ СЕ ПРЕДВИДЕТИ МЕСТО И ВРЕМЕ ЗЕМЉОТРЕСА

АМЕРИЧКИ сеизмолог др Рихтер израдио је скалу која показује како се дешавају земљотреси. Према тој табели сваке године се у просеку догоде два велика земљотреса јачине преко 8 степени, затим 18 земљотреса јачине од 7 до 7,9 степени и око 900 умеренијих од 5 до 6,9 степени.

Према подацима УНЕСКО-а сваке године гине од земљотреса просечно око 15.000 лица док се број потреса тла креће од три стотине хиљада до једног милиона. Ова бројка не треба да нас чуди јер су ту урачунати и земљотреси мале јачине као и они који се дешавају на мору или у пустињама и не проузрокују никакве штете. Међутим, од свих њих само се око 400 најјачих бележе на мапе.

Данас сеизмолози могу са извесном сигурношћу да предвиде где ће се десити следећи земљотрес, али време када ће се то збити још представља нерешиву загонетку. Тако се на пример, очекује велики земљотрес у Калифорнији где се велика померања тла догађају сваких сто година. Последњи катастрофалан земљотрес који је опустошио Калифорнију десио се 1847. године. Јапан је такође „кандидат“ за велики земљотрес јер тамо последњих година влада релативан мир што је за стручњаке сигуран знак за наилазак земљотреса.

Према др Рихтеру сви се земљотреси дешавају у два велика појаса „планинских система“. Сваки од њих састоји се од серије острвских и планинских предела. Најјачи земљотреси дешавају се управо у острвским пределима пошто острва нису ништа друго до врхови планинског ланца који се простире дном океана на дужини од преко 60.000 километара.

Највећи број активних вулкана 650 до 700 — налази се такође на острвима. Међутим, научници још нису могли да утврде какав је однос између земљотреса и ерупције вулкана.

Познато је да је непосредан узрок земљотреса изненадно ослобађање енергије која се налази нагомилана у Земљиној кори. Том приликом подземне стене се деформишу и почињу да пуцају. То пуцање се шири великом брзином обухватајући читаве слојеве подземних стена. Приликом великог земљотреса у Монголији 1957. године пуцање стена се ширило брзином од 11.000 километара на час на дужини од преко 600 километара.

Тек недавно је откривен тај велики поморски гребен који се пружа дном многих мора и океана. Топлотна мерења су показала да велике количине топлоте долазе управо из тих подземних планинских ланаца. Тако, на пример, Исланд као један од врхова тог гребена има пуно вулкана и много топлих извора.



У ближој будућности очекује се да ће се у лабораторијама створити примитивни облици живота. Побољшање интелигенције хемијским путем, експлоатација руда са дна мора. Научна контрола старења. Претварање учења у разоноду захваљујући машинама за учење, аутоматске библиотеке и преводиоци, електронске протезе за слепе, домаћи роботи, аутоматско гласање и штампање новина код куће.

ЧОВЕЧАНСТВО ПРЕД СУТРАШЊИЦОМ



ОД КАМЕНОГ доба до 1945. године било је мање изума и проналазака него од 1945. године до данас. Због тога многи научници називају период од последњих 20 година другим двадесетим веком.

Човечанство је остварило већи напредак за последњих 40 година него за претходних 40 векова, а 99 одсто наших знања потичу од наших савременика који још раде и стварају. Кибернетика, транзистори, сателити, лејзери, циклотрони, фото-ћелије — све је то дело човека XX века.

У току последњих двадесет година човеку је пошло за руком да поправи рекорд брзине лета са 700 на 40.000 километара на сат, уместо 50.000 звезда, које је знао 1770. године, данас астрономи знају за 3 милиона звезда, а производња хартије од 1939. године се удвостручила.

Код оваквог фантастичног темпа развитка науке и технике који стално расте занимљиво је знати шта нас очекује у будућности. Једна екипа научника под руководством професора Хелмера и Гордона обележила је главне обрисе стогодишњег плана будућности човечанства. Шест група међународних стручњака сарађују са овим центром и пружају му потребне податке о научним открићима, освајању свемира, аутоматизацији и оружју сутрашњице.

Већ први поглед на будућност показује да ће човечанство сутрашњице бити варошког типа. Према мишљењу ових научника већ од 1985. године око 80 одсто Француза живеће у великим градовима. Париз ће имати 12 милиона становника, а Њујорк, Бостон и Вашингтон спојиће се у џиновски мегалополис од 36 милиона становника. Архитекта Јона Фридман предвиђа да ће готово цела Француска бити сабијена у десет до 12 великих градова, сваки од три милиона становника.

Кину ће представљати 200 великих вароши, цело човечанство ће живети у хиљаду милионских градова. Руски професор Валериј Брусов предвиђа да ће се једног далеког дана цело човечанство претворити у велики град. По некима, сељака ће нестати, а пољопривредни производи добијаће се на научно-индустријски начин. Зар није за производњу једног квинтала пшенице 1865. године било потребно 150 сати рада, а данас је за то потребно само 15 минута.

Све то не значи да ће села, поља и шуме опустети. По речима Жана Фурастјеа припрема се сасвим нови тип човека будућности. Већ за 20 година сви људи ће имати кућу у граду и кућу на мору или у планини, гаражу, аутомобил, а све земље биће ишаране аутопутевима и покривене хотелима и кућама за одмор и разоноду. Није далеко дан када ће се радити 30 сати у недељи и 40 недеља у години. Људи ће врло много времена проводити бавећи се спортом, у одмору, читању и гледању телевизије а више ће моћи да се посвете и уметности и науци.

Једна од главних опасности која прети човечанству је пренасељеност. Већ у 2000. години живеће на свету 6 милијарди људи а ако се повећање настави садашњим темпом, за 700 година на једном квадратном метру мораће се сместити шест људи. Две трећине човечанства данас се слабо храни, а 1990. године биће потребно исхранити милијарду и по људи више него данас.

Многи економисти убеђени су да ће се обрада земље знатно усавршити. Било би довољно да се цела наша планета обради као што је данас обрађена Холандија, па да на земљи може да се исхрани 12 милијарди људи.

Откривају се и нове врсте хране. Морнари на америчкој атомској подморници „Наутилус“ већ данас једу ротквице које су одгајали у својим собама. Нобеловац Џорџ Томсон предвиђа да ће се после 60 година вечити лед Сибира и Канаде претворити у плодне њиве, а животиње ће јести синтетичну храну произведену у фабрикама. Исти научник предсказује да није искључено да ће мајмуни изгубити своју слободу и бити употребљени да уместо људи обављају једноставније физичке послове. Тако би они могли брати плодове и биљке. Амерички економист Галбрејт предвиђа да ће се око 1990. године знање тако брзо мењати да ће се инжењери сваке три године враћати у школу да би се упознали са техничким новинама.

Међутим, човека будућности вреба још једна велика опасност: неуроза, психички поремећаји и немогућност да се за тако кратко време прилагоди новоме свету. Зграде у којима ће живети људи биће праве машине за становање. Архитект Едуард Утуђијан сматра да ће многи градови бити подземни; купаће се у вештачкој светлости, биће увек снабдевени свежим ваздухом итд.

У неким стамбеним блоковима у Америци будућност је већ почела. Ујутру гласноговорници емитују песму птица, а увече шум мора и котрљање шљунка са жала, а све то успављује уморне велеградске житеље. Међутим, у градовима будућности мораће да се рационише чиста вода, незагађени ваздух, тишина и простор. Ваздух ће се филтрирати од дима и прашине, а зидови ће бити подешени да упијају ларму.

У току следећих 50 година очекује се да ће се једноставним поступком морска вода претворити у воду за пиће, живот ће се производити у лабораторијама, руде ће се експлоатисати са дна мора, јешће се синтетична храна, хемија ће даље помоћи да се отклоне наследни недостаци, да се повећа интелигенција и да се контролише старост. Време које се троши на спавање биће знатно скраћено а човечанство ће имати доста стараца способних за рад као и спорт и разоноду. Посао у кући биће потпуно аутоматизован, учење ће се захваљујући машинама за учење претворити у разоноду, постојаће аутоматске библиотеке и машине за аутоматско превођење, слепи ће користити електронске радарске протезе, превођење ће се вршити аутоматски, а новине ће се штампати код куће.

У области освајања космоса слетање људи на Месец очекује се 1970. године, стварање база на Месецу 1975, лет настањене ракете око Марса и Венере 1978, слетање на Марс 1985, успостављање сталних база на другим планетама 1990, слетање на Јупитер 2020, лет око Плутона 2023, а слетање на Венеру и лет изван сунчевог система 2050 године.

НЕОБИЧНА ПРИЈАТЕЉСТВА МАЛЕ ЛИСИЦЕ



Малу лисицу, коју су касније назвали „Пуси“, нашли су пре извесног времена у једном швајцарском парку како завијена у старе новине цвокоће од зиме. Чланови швајцарског друштва „Пријатељи животиња“ одвели су је у свој врт у коме је она ускоро почела да склапа необична пријатељства. Најпре са једном мацом којој је, као што се и на слици види, дозволила да јој чак и уво дира, онда је отишла до патки које су је равнодушно примиле. Да би се утешила „Пуси“ је пришла да се „слатко исприча“ са припитомљеном враном, црном Сабином, познатом брбљивицом.



Добро храњена „Пуси“ је ускоро постала дебељушкаста а њена длака тако сјајна да је постала мета многих фотографа и фото-репортера. Да би је спасла толике „популарности“ једна чланица овог друштва однела ју је и пустила у околну шуму у слободу.



РЕТКИ ДАНТЕОВИ РУКОПИСИ

Изложба рукописних и штампаних дела Дантеа Алигијерија (1265—1321), највећег италијанског песника, отворена у Британском музеју поводом седамстогодишњице песникова рођења, представља једну од највећих колекција те врсте у свету. Посетиоци музеја могли су да виде најранији познат рукопис „Божанствене комедије“ из прве половине XIV века, затим стара издања штампана у Фиренци и Венецији и тако све до књига издатих у наше време.

Осим књига и рукописа изложба садржи и коментаре Дантеове „Божанствене комедије“ међу којима је најзначајнија књига „Дантеов живот“ прослављеног италијанског писца и хуманисте Ђованија Бокача, (1313—1375).

Дела великог песника илустровали су током векова многи познати сликари, између осталих и Ботичели, један од највећих мајстора ренесансе, који је израдио серију цртежа за гравирано флорентинско издање „Комедије“ из 1481. године. Једно издање Дантеове „Комедије“ из XV века вреди поменути због песниковог портрета у дрворезу, док рукопис овог дела начињен у Сијени око 1440. године садржи сјајне минијатуре.

Ту су још и један цртеж Луке Сињорелија, италијанског сликара као и акварели Вилијама Блејка, енглеског сликара, графичара и песника који је такође илустровао Дантеова дела.

Веран до смрти

Уредништво листа „Глазгов стар“ примило је 25. октобра 1951. године последње писмо свог сталног дописника Сама Ворена из Њубрица. Ворен је пуне 52 године редовно свакога дана слао поштом дописе свом листу, а у последњем — које је написао пре него што ће умрети — јављао је своју смрт.

ЕДИСОН »ДУНЂЕРИН«

Амерички листови објавили су 26. октобра 1907. године да је проналазач Едисон изумео нов начин брзог грађења троспратних кућа за мање од 24 часа. Ове куће ће бити прављене — тако је писало у овим листовима — од топљеног челика а стајаће јевтиније од уобичајених. Осим брзине њихова вредност је и у томе што ће бити незапаљиве.

»Милостиви« Хуни

Близу места Аполди у Тирингији (Источна Немачка) пронађен је скелет младе жене за који се сматра да потиче из петог века. Научници претпостављају да је ова жена једна од жртава хунске најезде. Међутим, изгледа да су њени мучитељи или заборавили да јој скину или пак намерно оставили на њој дугачак ланчић и наушнице од злата.



ЛУКАВИ КОЈОТ



ЛОВЦИ користе све могуће трикове да би надмудрили једну од најлукавијих животиња — којота. И мада сваке године страда око 50.000 ових животиња ипак их у Америци има преко два милиона. Само, док су раније живели у преријама сада се све више приближавају насељима. Интересантно је да би којот могао да живи на миру у планинским пределима који су слабо или никако насељени или у пустињским областима, али њему то као да не одговара. Он не може да живи на миру, ужива у томе да живи у близини свог најогорченијег непријатеља и да се надмудрује са њим. Један фармер прича да се у 36 клопки које је поставио за којоте ухватио само један док су остале животиње, па чак и лисице за које се прича да су јако лукаве, страдале у осталим ступицама.

Којот личи на мањег овчарског пса, жућкастосиве је боје. Ретко је тежи од 15 килограма. Може да развије брзину и до 70 километара на час. Он је толико мудар да се одржава и у оним областима у којима ниједна друга животиња не би могла опстати.

Колико је којот лукав најбоље показује пример Типија, малог којота којег је једна тексашка породица одгајила и припитомила. Међутим, ма како да је храњен није могао да остави пилиће на миру. Укућанима је требало доста времена да утврде шта се дешава с њиховом живином пошто је Типи тако вешто ловио да га нико није могао затећи на делу. На крају је био откривен и везан за један крај куће где су му давани остаци хране. Али, лукави Типи се брзо снашао. Он је остатке хране, колико му је то дозвољавао конопац, гурао даље од своје кућице па се онда крио иза угла. Пилићи су не слутећи ништа прилазили да кљуцају храну и тако је Типи долазио до плена.

Не постоји дебео којот. Ма колико хране имао он је неће сву појести јер врло добро зна да не сме да се угоји и да мора имати одличну кондицију која му је неопходна ако жели да се бори и бежи. Као борац он је брз и окретан као муња. Али он не воли да се туче и то чини само када је баш приморан. Уместо туче он више воли да употреби неки од својих многобројних трикова и надмудри противника.

Којот је веома лукав и у лову често користи ловину других животиња. Тако, на пример, није ништа необично да се којот приближи јазавцу који је пронашао рупу лисице у којој живе мали и у тренутку када јазавац извуче малу лисицу или коју другу животињу из јазбине којот му је отме и умакне. Његово оштро око посматра птицу грабљивицу и тачно нањуши њен плен. Којот се тада неопажено примакне плену и чека да га грабљивица шчепа. Исто тако којоти краду храну коју неке друге веће животиње, кад нису у стању да поједу цео свој плен, оставе за касније. Па ипак којот зна врло добро докле сме да ризикује. Тако, на пример, сви се ловци слажу у томе да се ниједан којот није усудио да дирне плен који је лав оставио, јер зна да се цар животиња никада не удаљава далеко од плена.

Мада којоти најрадије једу исто оно што и људи: пилиће, јагањце као храна им служе и змије свих врста па чак и највеће отровнице, затим гуштери и инсекти. Другим речима, за којота нема зиме када је у питању храна, он није пробирач.

Зоолог Вернон Бејли, који је дуго година изучавао живот којота испитао је једном приликом желуце 450 ових животиња убијених у држави Орегон, у Америци. Том приликом он је код велике већине нашао зечеве и друге врсте глодара. Према њему којоти су ипак корисне животиње јер се захваљујући њима зечеви, веверице, пољски мишеви и други глодари, који наносе велике штете фармерима, не множе у оном броју као када не би било њиховог великог непријатеља којота.

Којот живи у јазбини коју ископа на некој стрмини брда, и испод стене или дрвета. У сваком случају место је тако вешто изабрано да је до њега врло тешко доћи. У највећем броју случајева постоје две јазбине. У једној станује мајка са младима, а у другој отац.

Сваке године женка окоти од четири до десет младих. У породици којота влада велика дисциплина и зна се за ред. Прва ствар коју мали којот мора да научи јесте да опасност вреба на сваком кораку, у сваком тренутку. Родитељи их даље уче да се не смеју удаљавати даље од јазбине више него што им је дозвољено. Тешко оном којоту који то не послуша. Кад се којот-мужјак враћа кући са храном, млади га осете на великој даљини. И мада са нестрпљењем скачу около ниједно се не усуђује да прекорачи дозвољену границу, која је отприлике око тридесетак метара у пречнику од јазбине.

Малишани остају са мајком у јазбини две недеље и за то време сисају. После тога излазе напоље и отац их учи лову. У почетку хватају само инсекте, затим почињу лов на крупније животиње: пољске мишеве и зечеве. У исто време малишани се такмиче између себе у трчању и борењу. Вештину борења и разне трикове који се могу применити у борби уче од старијих.

Родитељи бде над својим малима све док не прође година дана. Ако је неко младунче заостало у било ком погледу и из било ког разлога оно остаје са родитељима све док се потпуно не оспособи за самосталан живот. Родитељи су увек спремни да се жртвују за своје мале. Мужјак ће скочити право у очи сваком псу да би га одмамио даље од јазбине. Многи ловци се жале да су их којоти штитећи младе надмудрили. Када пси уђу у траг једном којоту он их „вуче за нос“ све док се не умори, а онда, када ловци верују да је готов, појављује се други којот који „прихвата штафету“ и привлачи пажњу на себе и тако настављају док пси не падну од умора.

Да би доскочили којоту ловци у Америци тренирају нарочите псе. Они су бржи и јачи од којота, али зато су којоти лукавији. Ти пси лове само оне којоте које виде, тј. они лове очима а не њухом као други пси. Дакле, да би могли да улове којота треба да га виде. Којоти то знају и прибегавају камуфлажи. Они се ваљају по сувом лишћу које остаје на крзну тако да их је готово немогуће разликовати од околине. Дешава се да пси прођу сасвим близу којота а да га ипак не открију. Ловци кажу да за сваку новину коју они пронађу у лову на којоте, ови одмах изналазе контрасредство.

КЊИГА С ПОКРЕТНИМ ИЛУСТРАЦИЈАМА

Недавно је у Мађарској издана прва у свету књига с покретним илустрацијама. То је приручник из радио-технике с насловом „Принципикон — 1“.

Обично цртежи у техничким књигама могу да објасне само једну фазу процеса који се описује остављајући машти читаоца задатак да замисли остале промене до којих долази у току читавог процеса. То представља велику тешкоћу за читаоца, нарочито ако се с предметом упознаје први пут, а често доводи и до нетачног тумачења прочитаног текста.

У омоту овог новог уџбеника налази се 12 покретних схема од којих сва ка може да се комбинује с другима. Пратећи промене на схемама, читалац може, корак по корак да представи себи веома прегледно све физичке појаве у описаним процесима. Први том књиге штампан је на шест језика.

РЕЧНИК АСТРОНАУТИКЕ

Недавно је Међународна академија за астронаутику припремила речник на више језика о проблемима космичких летова узевши као основу 500 енглеских термина. Речник је издат у Француској и садржи превод на руски, чешки, француски, шпански и немачки језик.



ИСЛАНДСКИ СТУДЕНТИ У ЛОВУ НА КИТОВЕ

СВАКЕ године у јуну, у време кад на Исланду нема ноћи, завлада необична живост у фјорду Хвалфјордур на 60 километара од главног града Рејкјавика. Ту је главни штаб ловаца на китове од јуна до септембра. Из дана у дан, из ноћи у ноћ, седам бродова китоловаца са посадом наоружаном харпунима лови ове џиновске сисаре у водама мореуза Данске, између Исланда и Гренланда.

Уловљене китове комадају на копну. Месо кита брзо се квари: један сат пошто је избачен на суво мора се уредити. Нож ради пуних осам часова без престанка. Осам часова одмора, осам часова рада; две екипе се стално смењују пуна четири месеца. Тако тече живот у Хвалфјордуру, „фјорду китова“.

— Припала ми је мука кад сам видео крв овог морског џина а све ме је то подсетило на оно о чему сам маштао читајући „Моби Дика“ — прича један француски фото-репортер своје утиске о првом сусрету с китовима. — Тада сам имао само једну жељу: да и ја одем у лов на китове. На жалост, на китоловцима нерадо примају госте.

После многих преговарања и молби, успео сам да се укрцам на брод „Хвалур 5“. Дуги око тридесет метара исландски китоловци могу да приме 12 чланова посаде. Капетан ми је уступио своју кабину, а сам се преселио на палубу. Још под утиском пустоловина из „Моби Дика“ очекивао сам да ћу на броду срести старе морске вукове. Зато сам био изненађен кад сам сазнао да је посада састављена од студената а у кабини наишао на богату библиотеку класика.

— Капетан је професор универзитета — рекао ми је морнар, који иначе студира поморство, а лов на китове му добро дође као практична обука.

Један од чланова посаде студент је стоматологије, други спрема докторат у Енглеској, трећи ће ускоро постати адвокат.

— Ми ово радимо преко лета да бисмо платили школарину — објаснили су ми.

Придружио сам им се и ја обукавши кишни капут. На главу сам ставио капу од воштаног платна.

Један морнар попео се на врх катарке.

Он одједном узе доглед да би проверио оно што је видео. На видику се појавио танак стуб паре. С догледом у једној руци и микрофоном у другој, он даде знак за узбуну. Капетан је сишао с моста и пришао чамцу. У међувремену животиња је заронила. Кад се поново појавила на површини, била је већ далеко од леве стране брода. Брод се одједном наже на једну страну. Крећући се брзином од 19 чворова на сат секао је таласе да би препречио пут киту. Одједном јака експлозија топа затресе брод.

Уже се одмотало до краја. Погођена животиња повукла је собом 300—400 метара ужета. Одједном се уже опусти, животиња је начинила полукруг и полетела свом брзином. Затим се чуо и други пуцањ. И овог пута погодак је био пун. Ошамућен другим харпуном, кит је клонуо. Али, он још није био мртав. Иако је био погођен са два харпуна, он се копрцао ударајући снажно репом по површини воде. Најзад је животиња клонула. Још дише, али се најзад окренула на леђа. Сад је све готово.

Кит је чврсто везан за брод и његово тело налази се на боку брода. Китоловац се удаљава од места на коме је кит убијен. Нема више трагова крви и море је добило своју нормалну боју. Тада морнари почињу да „уређују“ огромну животињу.

Прво су направили једну велику рупу на репу животиње. То им омогућава да кита пребаце на брод. Комадање кита поверено је студенту стоматологије, који је постао специјалиста за тај посао.

Постепено, почињем да улазим у тајне лова на китове. Први кит је на мене оставио врло снажан утисак. После петог, већ сам се привикао. Што се пак тиче мојих другова у лову, који су досад уловили 60 до 70 ових водених сисара за време летњих распуста, они се на знак „кит“! дижу као службеник кад ујутру чује будилник.

Нашао сам се сам на понтонском мосту, После неколико дана путовања морем, било ми је необично што се више не налазим на броду. Ипак све ми се окретало у глави. Поред тога, више не осећам мирис крви од којег ми је било мука. Посада је већ почела да комада кита.

Испод дебелог слоја сала долази се до „бифтека“. Најбољи делови употребљавају се за исхрану људи а остало за псе и мачке. Глава је већ одвојена од тела. Месо и кости лобање бацају се у казан где се добија маст.

Од једног кита просечно се добије: 72 тоне меса, 32 масноће и 32 тоне костију. У једној сезони, мало место Хвалфјордур у северном Атлантику произведе 3.000 тона китовог уља. Оно се пречишћено употребљава у часовничарству и за подмазивање машина. Практично, ништа се не баца. Од кита се добија још: сапун, маргарин, глицерин, икра, а месо меље и онда употребљава као ђубриво.



Фантастична прича

Реј Бредбери

ЧУДНО ДРВО

Једног ни ведрог ни тмурног, ни превише топлог а ни хладног дана пустом планином котрљао се сипљиво журећи препотопски ислужени форд. Од звеке и шкрипања његових металних делова летеле су увис птице подижући облаке прашине, а отровни гуштери пузали даље од пута. Правећи силну буку форд је све дубље улазио у дремљиву забит.

Старчић Вили Бентлин бацио је са предњег седишта поглед назад и повикао:

— Скрећи!

Оштро окренувши волан Боб Гринхил је бацио аутомобил иза једне огласне табле. Истог часа обојица су се осврнула. Гледали су на друм испруживши главе над сложеним покретним кровом и проклињали прашину коју су подигли точкови.

— Смири се већ једном! Лези! Молим те!

И прашина се полако слегла.

У прави час.

— Сагни се!

Поред њих је, као да се управо пробио кроз свих девет кругова пакла, протутњао мотоцикл. Над блиставим управљачем као незадржив хитац у сусрет ветру погнуо се човек с лицем изузетно несимпатичним. Имао је заштитне наочаре и био спечен од сунца. Режећи мотоцикл и човек прохујали су путем.

Старчићи су одахнули и исправили се у свом аутомобилу.

— Срећан пут, Неде Хоперу — довикнуо је за мотоциклом Боб Гринхил.

— Зашто — запитао је Вили Бентлин — зашто се он увек вуче за нама као реп?

— Вили, Вилијаме, мућни главом — одговорио му је Гринхил. — Па ми смо његова срећа, ми за њега вадимо кестење из ватре. Зашто да нас испушта из руку кад га трка за нама чини богатим и срећним а нас сиромашним и намагарченим.

И они с тужним осмехом погледаше један другог. Оно што живот није учинио са њима, учинила су размишљања о њему. Тридесет година поживели су они заједно у знаку одбијања силе што ће рећи одбијања рада. „Осећам, ускоро ће жетва" — говорио би Вили и они би напустили град не чекајући да дозре жито. Или: „Само што нису почеле да опадају јабуке" и они су се заустављали најмање триста миља даље од тог места.

Покоравајући се рукама Роберта Гринхила аутомобил је као укроћена лавина склизнуо натраг на цесту.

— Вили, друже мој, не дај се!

— Давно сам ја престао да се узбуђујем. Сада у мени влада дух помирености.

— С чиме си се помирио?

— На пример, да ћу данас доћи до блага — сандук конзерви без иједног кључа а сутра имаћу хиљаду кључева а ниједну кутију пасуља.

Боб Гринхил је ослушкивао како мотор под поклопцем разговара сам са собом: као да старац неразговетно мрмља о непроспаваним ноћима изнемоглим костима и излизаним до рупа сновима.

— Баксуз нас не може вечито пратити, Вили.

— Наравно, али нам је он ипак марљиво за петама. Ја и ти продајемо кравате, а ко једну улицу даље исту робу продаје јевтиније за десет центи?

— Нед Хопер.

— Ми проналазимо златну жицу, ко се јавља као власник земљишта?

— Наш Нед Хопер.

— Целога живота терамо воду у његову воденицу. Зар није тако? Сад је већ немогуће да планирамо било шта што не би ишло њему у корист.

— Наравно, слажем се — говорио је Боб сигурно управљајући машином. — Сва је невоља у томе што ни ти, ни ја, ни Нед, до сада још не знамо шта нам је потребно. Ми смо улудо traћили време по тим градовима, извиђали, ловили. И Нед је извиђао и ловио. А како то њему уопште није потребно он се труди да прозре шта ми смерамо и зграбе наш новац, али чим се ми макнемо он одмах све оставља и вуче се за нама надајући се да ће се тако опет докопати неке старудије. Разумеш, онога дана кад ми будемо нашли оно право Нед ће се одлепити од нас заувек. Уосталом, ђаво нека га носи! — Боб Гринхил је удахнуо ваздух који је свеж као јутарња роса струјао изнад ветробрана. — А како је овде све лепо. Небо. Планина. Пустиња.

Он је запео...

Вили Бентлин га погледа:

— Шта се десило?

— Због нечега... — Боб Гринхил је избечио очи и његове смежуране руке полако су окренуле волан — ми морамо скренути с пута...

Форд је задрхтао прелазећи преко ивице друма. Свалили су се у прашњави јарак а онда испливали и нашли се на пустињском гребену. Боб Гринхил је као у трансу испружио руку и окренуо кључ за паљење. Старчић под поклопцем престао је да се вајка и тужи на несаницу и — задремао.

— Објасни ми зашто си то учинио? — упитао је Вили Бентлин.

Боб Гринхил гледао је с неверицом у волан стиснут његовим рукама које су малочас испољиле онолику интуицију.

— Нешто ме је зауставило. Зашто? — Он је подигао поглед и одједном израз његовог лица није више био напрегнут, он се опустио. — Вероватно само зато да бисмо уживали у лепом погледу. Диван пејзаж: све као пре милијарду година.

— Све, осим града — казао је Вили Бентлин.

— Града? — поновио је за њим Боб.

Окренуо се. Ту је пустиња, а у даљини планине боје лавље коже и сасвим, сасвим далеко на таласима врелог јутарњег песка и светлости, пливало је неко привиђење, нејасни обрис града.

— То није Феникс — проговорио је Боб Гринхил. — До Феникса има 90 миља. А других градова у близини нема.

Зашуштала је мапа на коленима Вилија Бентлина. Проверавао је.

— Тачно. Нема других градова.

— Сада се боље види, — узвикнуо је одједном Боб Гринхил.

Подигли су се у свој висини над прашњавим ветробраном и гледали напред излажући благом ветру лица као исклесана.

— Чекај, Боб. Знаш ли шта је то? Фатаморгана. Јасна ствар. Нарочит однос светлости, ваздуха, неба, температуре. Град негде на хоризонту. Видиш како се таласа и бива час тамнији а час сјајан. Он се рефлектује у небу као огледалу и враћа доле управо онако као што га ми видимо. Опсена. Фатаморгана.

— Како је величанствена!

Вили Бентлин је погледом обухватио град који је у том тренутку, пошто се смирио налет ветра и престало таласање песка, постао још виши и јаснији.

— Фатаморгана над фатаморганама. То није Феникс а ни Санта Фе, ни Алмогордо, чекај мало... Није ни Канзас Сити... Само погледај те високе зграде. Највише на свету. На целој земљиној кугли само су у једном граду такве.

— Хоћеш да кажеш да је то... Њујорк?

Вили Бентлин је полако климнуо главом и обојица су ћутећи наставила да посматрају оптичку варку. Обасјан јутарњом светлошћу висок и блистав град се видео као на длану.



— Да — проговорио је најзад Боб — Лепо.

— Лепо је заиста — сложио се Вили.

— Али — он је мало оклевао а онда је изговорио шапатом као да се боји да ће га град чути — шта он ради ту у Аризони, 3.000 миља од свога места.

Боб Гринхил је посматрао град.

— Вили, стари мој никад не постављај природи питања. Није њој стало до тебе, схвати то већ једном. Она је занета својим послом. Рецимо да су радио-таласи, дуга, поларна светлост или нешто слично — једном речју да су ђаволи направили овај огроман снимак Њујорка и развили га овде три хиљаде миља даље само за нас, управо оног јутра кад је нама било потребно охрабрење.

— Изгледа није само због нас. — Вили је окренуо главу десно. — Погледај.

Прашњава цеста била је избраздана укрштеним линијама, угловима и другим тајанственим знацима.

— Трагови точкова — рекао је Боб Гринхилд. — Значи доста аутомобила пролази овуда.

— Због чега, Бобе? — Вили Бентлин је искочио из аута спустио се на земљу, лупио ногом, поново се вратио, клекнуо и изненада додирнуо прстима земљу. — Због чега, због чега? Да би видели фатаморгану? Управо због тога. Да би посматрали то чудо.

— И шта?

— Замисли само. — Вили се исправио и забрујао као мотор. Рррр! Окренуо је замишљен волан. Потрчао је ситним корацима трагом аутомобила. Крррр! — Кочим! Роберте, Бобе, схваташ ли на шта смо натрапали. Погледај на исток. Баци поглед на запад. То је једино место на много миља где можеш скренути с аутопута, седети и дивити се.

(Наставиће се)









Одговори:

Сведок преко телефона

Да је убијени заиста испустио слушалицу као што је његов пријатељ тврдио, онда



овај не би могао да, због блокаде телефонске линије, са свог телефона позове полицију.

Догађај на језеру

Да Аделберт не говори истину могао би да утврди и човек мање искусан од инспектора Вернера. Објашњавајући да је стигао кући касније због тога што се без ветра једрилица једва кретала, Аделберт је заборавио да његова једрилица има и — мотор.



Жртва фалсификата

Слика потписана презименом Ван-Ајк не може бити оригинал. Познати холандски сликари браћа Хуберт и Јан Ван Ајк живели су у 15. веку, а дуван је постао познат у Европи тек читав век касније. Према томе Јан Ван-Ајк није могао насликати човека који пуши.















Шест цртежа које видите, на први поглед изгледају потпуно истоветни. Међутим, само је цртеж број 1 оригинал, осталих пет су копије и свака се у понечему разликује од прве слике. Пронађите те разлике:

Одговор:

Цртеж бр. 2. Горњи део бандере у левом делу цртежа знатно је дужи; бр. 3. Горња страна виолине је другачија; бр. 4. Дрво на хоризонту је ближе девојчиној десној руци; бр. 5. Птичица је променила место; бр. 6. Шешир на глави свирача је другачијег облика.

ИЗЛИШНА ФИГУРА

Две од нацртаних фигура су излишне. Које?

Одговор:

Излишне су друга и четврта фигура. Прва и пета, као и трећа и шеста фигура су парне: једна се добија из друге окретањем за 180 степени. Друга и четврта не подлежу овом правилу.



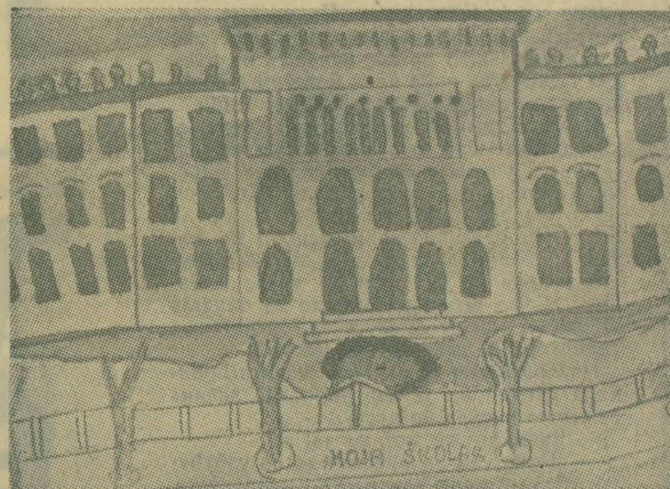
„АЛИ-БАБА" — рад Марте Ар, Зрењанин — Југ Богданова 37

Дечји цртежи са КОНКУРСА

Ђачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

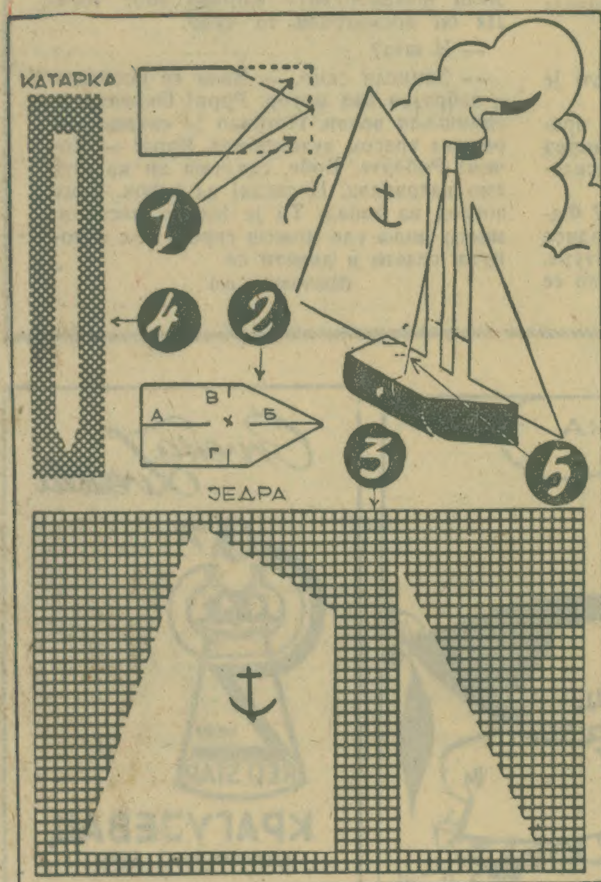


„СИЛУЕТА ИНДИЈАНЦА" — рад Драгана Петровића, ученика основне школе „Владимир Гортан" Пула



„МОЈА ШКОЛА" — рад Ељуба Хаџића, Мостар, Моше Пијаде 8

НАПРАВИ САМ



ЈЕДРИЛИЦА

За ову једрилицу потребно је да имате: половину запушача од плуте ваљкастог облика, зрно шибице, вуницу жуте боје и папир за цртање.

Да бисте добили труп једрилице треба најпре да опсечете запушач ваљкастог облика као што се види на цртежу 1, а затим на трупу засеците делове обележене са А, Б, В, Г, (цртеж број 2).

Једра на једрилици начините од папира за цртање или белог платна или комада беле пластике, према цртежу број 3 и извуците их у прорезе А, Б.

Као катарка нека вам послужи зрно шибице (цртеж број 4) и који ћете забости у средину трупа једрилице.

На врху катарке завежите чвор од вунице жуте боје, а њена оба краја увуците у прорезе обележене на нашем цртежу број 5 са В, Г. Да би једрилица била потпуна нацртајте још на папиру или парчету платна и нашу заставу и залепите је на врх катарке.

Спољашње стране једрилице обојите црвеном бојом, а горња површина нека остане природне боје запушача од плуте. Једра нека буду бела а сидро нацртајте црним тушем.



ВАЗА И ПАЛИДРВЦА

Од вазе украшене палидрвцима начинићемо мали проблем који ћете ви без сумње успети да решите. Палидрвца на вази поређана су тако да образују два квадрата и три троугла. Проблем се састоји у овоме: једно палидрвце треба уклонити, а друга два тако преместити да добијемо укупно шест троуглова.

Одговор: Да би се проблем решио треба од горњег квадрата узети једно палидрвце а друга два поставити у квадрат, тако да једним крајем леже у угловима на основи квадрата, а да им се врхови додирују на средини квадратове горње стране.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) француски хемичари (браћа), творци филмске камере, 7) конац, 8) острво у Јадранском мору, 10) сирће, 12) ишчекивање, 13) бундева, 15) река у Африци, 16) грчко слово, 17) иницијали војвођанског комедиографа („Избирачица"), 19) америчка скраћеница за „све је у реду", 20) прича у сликама, 22) такмичење у брзини, 24) црвенкаста земљаста маса, 26) лавина, 27) нестручњак, 28) рудник угља у Босни, 30) упитна заменица, 31) предлог, 32) француски економист (1766—1832), 34) инсект из фамилије опнокрилаца, 36) тропско дрво, 38) стадо, 40) град у Француској, 41) позорница, 42) драг, 43) град на Сицилији, 44) индустријска биљка.

Усправно: 1) балет Крешимира Барановића, 2) острво у Јонском мору, 3) иницијали нашег књижевника („Смрт Смаил-аге Ченгића"), 4) наелектрисана честица, 5) полет, 6) апарат за примање радио-таласа, 7) музички знаци, 9) врста минерала, миловка, 11) скраћеница за телевизију, 14) спис, 18) део електричних кола, 20) унија, 21) летовалиште у близини Опатије, 22) предлог, 23) дипломатско тело, 25) врста першуна, 29) део течности, 30) врста угља, 32) остатак после вршидбе, 33) скуп птица у лету, 35) пристаниште на Црвеном мору, 37) немачки предлог, 39) лична заменица.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) хонорар, 7) хор, 8) модус, 10) афте, 12) густ, 13) Омаха, 15) али, 16) сак, 17) ко, 19) аг, 20) Ролан, 22) Сора, 24) Илић, 26) овас, 27) воља, 28) екипа, 30) J(ован) П(оповић), 31) на, 32) Адо, 34) Арг, 36) глума, 38) лира, 40) ориз, 41) учила, 42) Ула, 43) Ена, 44) ума.

Усправно: 1) „Хофманове приче", 2) ортак, 3) ом, 4) рот, 5) Адуа, 6) „Руслан и Људмила", 7) хаос, 9) Стиг, 11) ех, 14) ако, 18) олива, 20) Расин, 21) ало, 22) со, 23) рак, 25) ћа, 29) Паг, 30) Јалу, 32) аурум, 33) оаза, 35) Грин, 37) Јо, 39) ала.

ШЕСТ ДЕЧАКА ПРОТИВ ГЕСТАПОА

ФЕБРУАРА 1944. године хотел „Ермитаж“ у Ници претворен је у седиште Гестапоа. Ту, у луксузним купатилима некадашњег хотела, припаднике покрета отпора насилно трпају у каде и држе им главе испод воде све док се не удаве. Или их муче и ноћ и дан да би их натерали да одаду имена својих сабораца.

Један од бораца покрета отпора, Пјер Алекан, већ девет дана је затвореник Гестапоа. Колико ће још моћи да издржи мучење? Шта га чека? Да умре под мукама или да касније сконча ништа мање страшном смрћу у неком од концентрационих логора?

Измученог, убацили су га у његову ћелију, једну подрумску просторију чији је прозор са решеткама гледао у врт. Био је 16. фебруар 1944. године, нешто после седам часова увече. Пјер је био смртно уморан. А тада је угледао...

У башти се нешто покренуло. Вртар? Пјер Алекан је звизнуо. Тихо, сасвим тихо. Онај у башти се удаљио. Зашто? Ах, немачки стражар наилази. Сад је наспрам прозора, прошао је већ. Вртар — звао се Ћоли и припадао је покрету отпора, пришао је прозору, сагнуо се и без иједне речи покушао да неком алатком размакне шипке на прозору. Он зна да тиме ставља свој живот на коцку. То зна и Пјер Алекан. „Ко једном затворенику помогне у бекству...“

Алекану је успело да се на мишицама дигне до прозора и да се провуче између размакнутих шипки. После девет дана тамновања био је опет на слободи.

Али, није био сам у врту. Иако је мрак био готово потпун — због опасности од савезничких бомбардера сви прозори били су замрачени — угледао је групу од шест малих фигура. Шест дечака.

Дечаци су се исто толико уплашили колико и он. Требало је да су већ поодавно код својих кућа, а и родитељи су им забранили да се мотају око хотела „Ермитаж“. Зашто су се опет оглушили о наређење родитеља? Можда је ветар опет одувао коју зрелу поморанџу с дрвећа чије су се гране пружале преко баштенског зида...



— Побегао сам из подрума Гестапоа — стао је брзо и тихо да им говори Алекан. — Ја сам борац покрета отпора. Ако ме ухвате, убиће ме.

Један тренутак владао је мук. А тада, готово истовремено, две мале топле дечје шачице зграбиле су га за леву и десну руку.

— Дођи, господине — прошапутала су деца у мраку. — Ми ћемо ти помоћи.

Прошли су поред два стражара. Деца су била збијена око човека. Изгледали су, тако заједно, као учитељ са ученицима или какав васпитач који жури да се пре полицијског часа врати са својим питомцима у интернат.

А онда је изненада, негде из мрака, одјекнула зла реч туђег језика која је уливала страх: „Халт!“

Француска деца знала су ту реч исто тако добро као холандска, белгијска, руска, пољска и југословенска деца, као сва деца окупиране Европе. Али, поступила су као да је нису ни чула. Повукла су човека даље. Брзо! Још брже! Иза угла.

Није одјекнула ни пиштаљка, а ни пуцањ! Можда је немачки стражар препознао топот дечијих ногу или је чак видео да су то дечаци који сваког дана наиђу поред ограде хотела у нади да ће наћи нешто за јело.

— Пожури,. господине! Брзо!

Водили су га тајним путевима и пречицама које су они добро познавали из својих игара лопова и жандара. А можда су тих година ту игру звали другчије. На пример: Гестапо и борци за слободу?

Свог великог штићеника дечаци су довели до једне трамвајске станице. И ту је шесторо сироте, потхрањене деце испразнило своје џепове и све што су у њима нашли дали човеку коме су спасли живот: по неколико суа с којима су намеравали да купе оловку, који кликер или — ако срећа буде нарочито наклоњена — бомбона.

Та деца — локални лист „Нис-матен“ објавио је недавно њихова имена — од којих је најстарије имало тринаест а најмлађе девет година, звала су се: Пјер и Франко Сбика, Албер и Рене Милани, Пол Мајнеро и Луј Гелб.

Захваљујући помоћи дечака Пјер Алекан успео је да побегне. Али, децу су код куће добро избрусили; један је чак добио неколико шамара јер не само што је дошао касно већ је, правдајући се, истресао пуну корпу лажи. Нико није поверовао у причу о побеглом затворенику коме су они помогли. Ни те вечери, а ни касније...

Пре неколико дана сестра Пјера и Франка Сбике, двадесетогодишња Виктоар, седела је пред телевизором и просто није могла да верује својим очима и ушима. Јер, један од телевизијских уредника причао је о узбудљивим доживљају једног борца отпора који је правим чудом, захваљујући шесторици дечака, успео да умакне Гестапоу. Била је то иста прича коју је од два старија брата често слушала а у коју нико није веровао. И она је, као и остали укућани, веровала да су дечаци смислили причу да би избегли казну због касног повратка. Виктоар тада још није ни била рођена. Она позна је Ницу само као слободан, весео град са осветљеним улицама и булеварима и приче о Гестапоу и покрету отпора изгледају јој далеке и нестварне као приче о витезовима...

Испричала је браћи шта је чула у телевизијској емисији. Неколико телефонских разговора, једно писмо...

Пјер Алекан састао се недавно са својим некадашњим помагачима. Уместо шест мршавих, изгладнелих дечака срео је шесторицу одраслих, озбиљних људи чије је пријатељство исто толико чврсто као и у дане када су лутали крај ограде „Ермитажа“ чекајући да ветар отресе коју поморанџу...

Јесте ли већ чули да...

... у Паризу ће крајем 1967. године бити довршена нова болница са 662 кревета и ултрамодерном опремом а налазиће се на иви-



ци Булоњске шуме. Болница ће носити име француског хирурга Амброаза Пареа (1510—1590) за кога су касније говорили: „Амброаз је имао толико способности да се слободно могао назвати оцем хирургије, ортопедије, тератологије (наука о наказама) као и антисепсе.

... у Шпанији је основано „друштво људи не сувише високих“. Циљ овог друштва је:



омогућити свим својим члановима који нису виши од 1.65 метра да стану у први ред приликом било какве манифестације.

... град Крид у Колораду се продаје. У њему живи само 300 становника, а основали су га пре 70 година истраживачи злата.



СУЈЕВЕРНИ ПУТНИЦИ

Француски прекоокеански путнички пароброд „Франс“ исaward — испловио је једном летос из луке Авр на путу за Њујорк дан раније но што предвиђа ред пловидбе. Разлог: сујеверје многих путника који су се бојали да се отисну на море 13. августа, и то још у петак.

Хероји животињског царства

СВИМА нам је добро позната причица „Врабац“ руског књижевника Ивана Тургењева, који је био ловац, добро познавао шуму и њене становнике и волео их. Читајући је морали смо, као и сам писац, да осетимо дивљење за поступак старог врапца који је спасавајући свог малишана заборавио на себе, савладао страх и супротставио се ловачком псу. Знамо и како се прича завршила: пас је устукнуо пред толиком храброшћу.

Таква храброст, коју животиње показују и пред далеко јачим непријатељем када су им у питању животи блиских, честа је појава у животињском свету. Један ловац прича како је посматрао змију која се полако пела уз дрво носећи у устима пољског миша који се цичећи очајнички борио. Изненада се однекуд појавио други миш, скочио на змију и почео да је уједа. Узалуд је она покушавала да се брани репом, миш ју је и даље уједао. Пошто није могла да уједе нападача док је имала миша у устима, змија је испустила плен и бацила се на нападача. Трик је успео као у неком Дизнијевом филму. Пре него што је змија могла да дохвати другог миша први је клиснуо и тако захваљујући свом пријатељу остао жив.

Други ловац прича да је његовог пса док је био мало штене ујео дивљи вепар. Отада пас је дрхтао чим би угледао дивљег вепра и бежао главом без обзира. Једног дана пас је у лову са својим господарем наишао на дивљу свињу која се била заплела у бодљикаве жице. Сматрајући да није фер да пуца у спутану животињу ловац је пришао ближе да је осмотри. Кад је већ био сасвим близу животиња је запела из све снаге да се ослободи, то јој је на крају успело и она је јурнула на човека. Ловац је покушао да умакне, али се саплео и пао. Звер је навалила на ловца и изгледало је да му нема спаса.

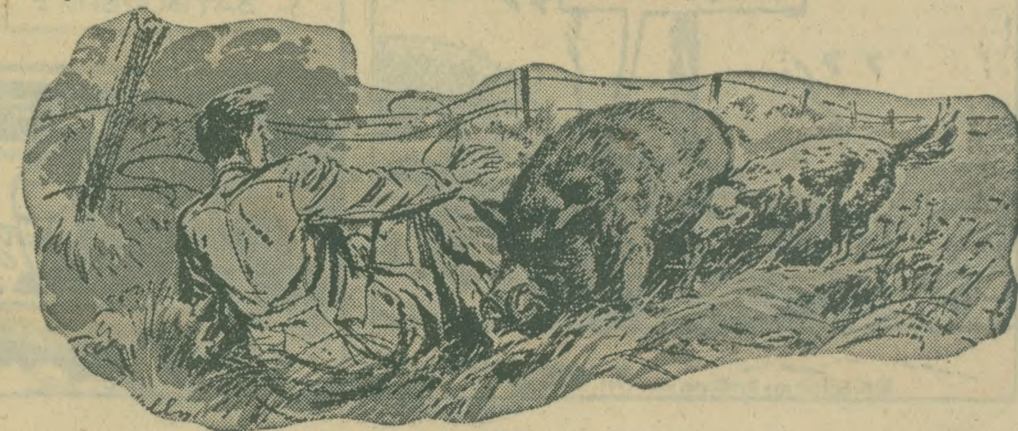
Ловац се бранио како је знао и умео позивајући више пута пса. Најзад је верна животиња савладала страх и јурнула на дивљу свињу. Нападнута изненада свиња је напустила ловца и окренула се против пса. Вероватно би се пас рђаво провео да није ловац успео да се докопа своје пушке и убио је животињу. Љубав према господару била је јача од страха.

Готово да нема животиње која није способна за подвиг када се нађе у опасности или када брани своје мале. Зец се сматра највећом кукавицом животињског света. Међутим, један ловац је посматрао зеца који се усправио на задње шапе док је предњим ударао по лицу пса који је покушавао да продре у склониште где су били мали. Изненађен ратоборним зеканом, пас се повукао.

Филмски сниматељ Ленард Девис посматрао је и снимио борбу вука и женке антилопе која је бранила своје лане. Вук је покушао да нападне младунче, али се женка устремила на њега тако да је на крају вук почео да бежи пред разбеснелом мајком. Знајући да неће успети да умакне у шуму пошто је антилопа бржа од њега вук је покушавао да јој умакне облетајући око једног кактуса.

Лане које је стајало даље од места борбе пожурило је својој мајци. То је дало још више снаге антилопи и она је почела да удара предњим ногама вука. Видећи да више не може да јој умакне вук се окренуо и насрнуо на антилопу. Вук који има оштре зубе представља опасног противника а поготову зато што зна како треба нападати антилопе — треба им само прегристи жиле на ногама и оне су готове.

Међутим, овог пута то му није пошло за руком. Окретна антилопа није му дала прилике да је шчепа снажним зубима већ га је почела ударати са стране тако брзо да вук више није знао с које стране да се брани. Ошамућен почео је да се врти у месту покушавајући да шчепа антилопу за ногу. Али, изненада, док се он још вртео у круг антилопа је променила тактику и вештим скоком нашла се на леђима вука ударајући га одозго. Сниматељ Ленард није више ништа могао да види од облака прашине који се дигао али могао је да закључи какав је био исход борбе кад је из тог облака изашла само антилопа весело лижући своје мало лане.



ДА БИ ПОМОГАО СВОМ ГОСПОДАРУ ПАС ЈЕ САВЛАДАО СТРАХ И БАЦИО СЕ НА ДИВЉЕГ ВЕПРА

СЛУЧАЈАН ПРОНАЛАЗАК

Електротехнички контролор о Суливан занео се послом и с гуменог подметача, који га је штитио од удара струје, ступио је на го под. Потрес који је сместа осетио подсетио га је на недозвољену заборавност.

О'Суливан није желео да поново искуси на себи дејство електричне струје и због тога је за ђонове својих ципела привезао два комада гуме одговарајуће величине. Сада је, могао безбрижно да се креће по лабораторији. Ускоро је О'Суливан увидео да ходање на гуменим ђоновима не само да је заштита од опасности, већ да је и — удобно

Тако је случај навео проналазача на идеју о гуменим ђоновима.

WALT DISNEY

МИКИ







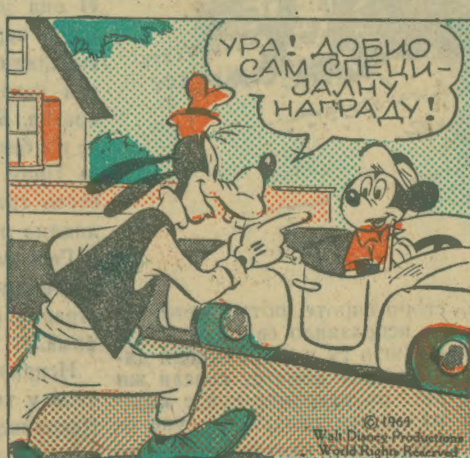












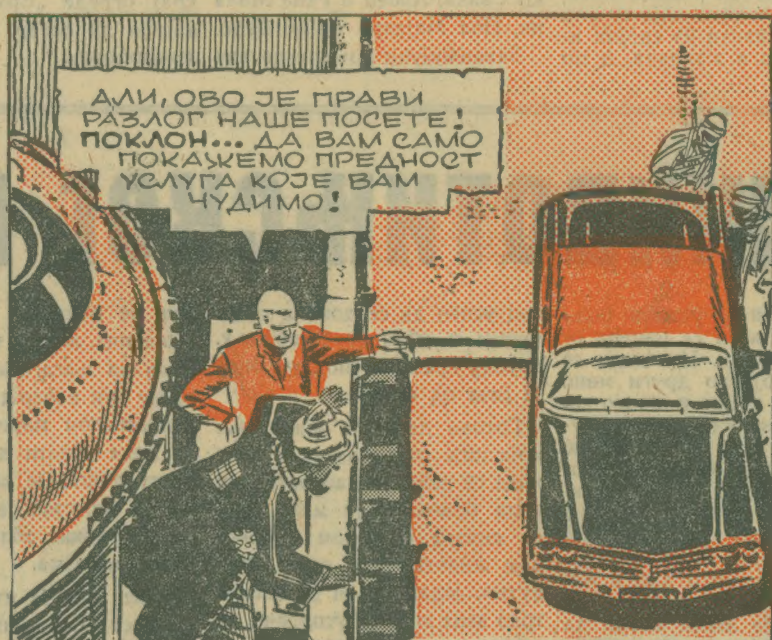


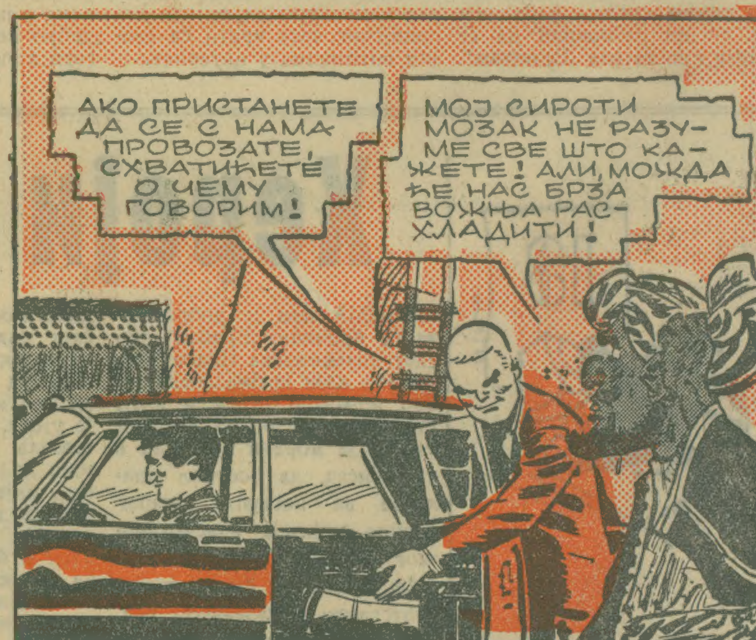


 ЏОНИ ХАЗАРД 

ФРЕНК РОБИН













Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 601-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 2.200; полугодишња 1.100, за иностранство: годишња 4.400, полугодишња 2.200 дин. Рукописи се не враћају.